3. BÖLÜM / CHAPTER 3

TÜRKİYE’NİN ULUSAL NEİY STRATEJİSİ: KURUMSAL YAKLAŞIM VE ÖNERİLER

TURKEY’S NATIONAL NEET STRATEGY: INSTITUTIONAL APPROACH AND SUGGESTIONS

Levent ŞAHİN¹, M. Erkam KOCAKAYA², Osman AKGÜL³

¹Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: levent.sahin@istanbul.edu.tr

²Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: muhammed.kocakaya@istanbul.edu.tr

³Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: osman.akgul@istanbul.edu.tr

DOI: 10.26650/B/SS46.2021.014.03

ÖZ

Ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) statüsünde olan gençlere yönelik etkin strateji, politika ve uygulamaların geliştirilmesi bu statüde yer alan nüfusun miktarının ve özelliklerinin tespit edilmesine bağlıdır. Bununla birlikte NEİY statüsünde olmanın nedenleri ve etkilerinin profil araştırmaları ile belirlenmesi, elde edilen bulgulara göre mevcut emek piyasası koşullarında bu statüye düşme ihtimali olan gençler için risk analizleri yapılması ve yenilikçi stratejik yaklaşım ve önleyici politikalar geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı Türkiye’nin ulusal NEİY stratejisinin çerçevesini belirleyecek uygulayıcılara yönelik “erişim”, “yetkinlik”, “yetiştirme” ve “yerleştirme” önerileri sunmaktır. Nitekim, Avrupa İstatistik Kurumu (EUROSTAT) 2020 yılı verileri ile 15-29 yaş grubu içerisinde AB ülkelerinin NEİY oranı ortalaması %13,7 iken, Türkiye’de bu oran %32 seviyesinde görünmektedir. Çalışmada istatistikler dikkate alınarak Türkiye’de NEİY gençlerin mevcut durumu ortaya konulmuş ve NEİY ile mücadelede paydaş olabilecek merkezi kurumların öne çıkan politikaları ve uygulamaları değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda paydaş kurumların mevcut strateji, plan ve belgeleri ve sahada tespit edilen ihtiyaçlar dikkate alınarak NEİY ile mücadelenin çerçevesi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye’de NEİY, NEİY istatistikleri, Ulusal NEİY stratejisi, NEİY ile mücadele, NEİY politikaları

ABSTRACT

Developing effective strategies, policies, and practices for young people who are not in education, employment, or training (NEET) depends on ascertaining the number of individuals and characteristics of the population in this cohort. In addition, it is necessary to determine the causes and effects of becoming part of the NEET cohort through profile studies, to conduct risk analyses for young people who are likely to fall into this status in the current labor market conditions and to develop strategies as well as preventive policies. Within this scope, this study aims to offer “reaching,” “competence,” “training,” and “placement” suggestions for practitioners who will determine the framework of Turkey’s national NEET strategy. Indeed, in the 2020 annual statistical report released by the European Statistical Institute (EUROSTAT), the average NEET rate of EU countries is 13.7% in the 15–29 age group, while in Turkey, this rate appears to be 32%. In this study, the current situation of NEET young people in Turkey was revealed by taking account of the statistics, and the prominent policies and practices of central institutions that could be stakeholders in the fight against NEET were evaluated. As a result of the study, a framework for the fight against NEET was created by taking account of the existing strategies, plans, and documents of the stakeholder institutions and the needs identified in the field.

Keywords: NEET in Turkey, NEET statistics, National NEET strategy, Dealing with NEET, NEET policies

Extended Abstract

It is recognized that developed and fast-developing countries are turning toward preventive planning in their labor market policies. For this planning, it is important to be able to determine the potential of a young labor force that does not participate in employment and the proportion of young people who are at risk of becoming disadvantaged or marginalized in the future. In this context, the young population that is not in education, employment, or training (NEET) stands out among the youth workforce statistics. However, it should be noted that NEET statistics alone are not sufficient to see the extent of the impact on the labor market. Nevertheless, these data constitute the first step toward developing policies and practices for NEET young people and taking steps toward addressing the NEET problem. In this study, NEET statistics were addressed in detail within the scope of the 15–29 age group. Basic statistics on NEET young people are released by the Turkish Statistical Institute (TUIK) and the European Statistical Institute (EUROSTAT). In Turkey, there are approximately 5,700,000 NEETs between the ages of 15 and 29 years or 32% of 17,837,000 working-age people in that age bracket. According to the gender distribution statistics, 66.2% of the NEET population are female and 33.8% are male. Again, when we evaluate the male and female youth population based on gender, 21.3% (1,925,000) of the total male population of 9,022,000 in the 15–29 age group have NEET status as opposed to 42.8% (3,775,000 people) of the 8,815,000 thousand female population. When these rates are taken into account, the number of NEET women in the 15–29 age group is twice as high as that of men. When the NEET population in Turkey is examined based on age groups, within the working-age population, 19.7% (1,178,000) of the

5,965,000 thousand people aged 15 to 19, 37.2% (2,138,000) of the 5,745,000 people aged 20 to 24, and 38.9% (2,384,000) of the 6,126,000 thousand people aged 25 to 29 have NEET status. As generally stated in the literature, the number and proportion of NEETs increase with age in Turkey. When the labor force structure is analyzed, according to the 2020 data, 24.7% (1,405,000) of the 5,700,000 NEETs in the 15–29 age group are considered unemployed, while 75.3% (4,295,000) people are not participating in the labor force. When the population of NEET young people is evaluated according to their willingness to work, 42% (2,396,000) of them want to work, and 58% (3,304,000) do not want to work. In light of these data, the fight against NEET stands at a critical point for Turkey. Indeed, the Presidency of Strategy and Budget, Ministry of Youth and Sports, Ministry of Family, Labor and Social Services, Turkish Employment Agency İŞKUR, Ministry of National Education, and Ministry of Industry and Technology have put the fight against NEET on the agenda for a long time in their strategic plans and documents. When developing a national NEET strategy as a whole, an effective fight against NEET needs to establish the goals, objectives and cooperation between these institutions that prioritize the fight against NEET among the goals and objectives of their strategic plans. Examples of successful practices of institutions in Turkey in the fight against NEET are detailed under the headings of the relevant institutions in the study. Strategic recommendations that ultimately determine the framework of the fight against NEET in this study were discussed under the headings of “reaching, competence, training, and placement.” Developing innovative solutions requires a participatory, sustainable, holistic, and interdisciplinary approach. The implementation of strategic plans in the long term depends on the implementation of fast and effective solutions in the short term. At this point, making successful practices sustainable is possible by including an effective model for reaching young people. In addition, the educational curriculum that young people are subject to should be reconsidered with an innovative “Competence Model” design, taking into account twenty-first-century skills, future professions, current skills and competencies, and current labor market skill requirements. At the same time, this process should be supported by the “Training Model” design, where the training provided will be complemented with practical work experience. Ultimately, the complementary aspect of the models is the training activities that provide the closest process to realizing employability. At this point, in addition to the existing activities and practices, a “Placement Model” design should be planned and implemented as part of the whole. The possibility of becoming part of the NEET cohort is a situation that can occur at any time, as can be seen in the causes and effects. The reason for this can be explained by factors including structural issues in education, training, and employment; economic crises; structural features of the labor market; expansion and contraction in labor

supply and demand; problems of access to education; education and labor market mismatches; regional conditions; and the failure to provide young people with education and training curricula in line with the skill demands of future professions. The models designed in four main themes hereinabove emerged by prioritizing certain policy areas so that young people do not become part of the NEET cohort. These policy areas have been identified in the study for researchers and practitioners.

1. İstatistiklerle Türkiye’de NEİY Gençlerin Görünümü

NEİY oranının belirlenmesi, faydalanılamayan genç işgücü potansiyelini ve gelecekte dezavantajlı duruma düşme veya marjinalleşme riski altında olan gençlerin oranını belirleyebilmek açısından önem teşkil etmektedir (Statistics New Zealand, 2011: 8). Ancak belirtmek gerekir ki NEİY oranı farklı tecrübeler, sorunlar, ihtiyaçlar veya yapılan farklı seçimler gibi NEİY grubunun arkasında yatan özellikleri ölçmemektedir. NEİY istatistikleri, insanların ne yaptıklarından ziyade ne yapmadıklarını gösteren verilerdir (Statistics New Zealand, 2011: 9).

Ülkelerin NEİY gençlere yönelik politika ve uygulamalar geliştirebilmesi ve sorunları çözmeye yönelik adımlar atabilmesi NEİY oranlarının detaylı bir şekilde bilinmesine bağlıdır. NEİY oranlarının alt kırılımları ile bilinmesi ülkeler için NEİY olma riski yüksek olan grupları önceliklendirebilmeyi sağlamaktadır. Bu bağlamda ülkeler belirli aralıklarla NEİY oranlarını ölçme ve nedenlerini araştırma faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu çalışmada da Türkiye’nin 15-29 yaş grubu gençleri özelinde NEİY oranları detaylı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır.

Şekil 1: AB ülkeleri ve Türkiye’de NEİY oranları, (15-29 yaş), (2020), (%)

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [edat_lfse_20] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

15-29 yaş grubu nüfus içerisinde “NEİY” statüsündeki gençlerin AB üyesi ülkeler ve Türkiye’deki durumunu EUROSTAT verileri ile gösteren Şekil 1’e bakıldığında, 2020 yılında en yüksek NEİY oranına sahip ülke açık ara fark ile Türkiye (%32) görünmektedir.

AB ülkelerinin NEİY oranı ortalaması %13,7 iken, Avrupa’nın en yüksek NEİY oranına sahip ülkeleri sırasıyla, İtalya (%23,3), Yunanistan (%18,7), Bulgaristan (%18,1) ve İspanya (%17,3) ve Romanya (%16,6)’dır. En düşük NEİY oranına sahip ülkeler ise sırasıyla Hollanda (%5,7), Norveç (%6,3), İsveç (%7,2), Lüksemburg (%7,7), Almanya (%8,6) olarak belirlenmiştir.

Harita 1: AB ülkeleri ve Türkiye’de NEİY oranı, 15-29 yaş, 2020

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [edat_lfse_20] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Harita 1’de ise Avrupa kıtasında NEİY oranlarının dağılımı coğrafi olarak gösterilmektedir. Oranlar incelendiğinde Avrupa’nın güneyine ilerledikçe NEİY oranlarının yükseldiği görülmektedir.

1.1. Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Türkiye’de NEİY Gençler

Türkiye’nin nüfus yapısı oldukça genç bir profil çizmektedir. Bu kapsamda NEİY gençlerin cinsiyet kadar yaş grupları bazında da alt kırılımlarda incelenmesi eğitim ve istihdam politikalarının etkinliği için önem arz etmektedir. NEİY gençlere ilişkin temel istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Avrupa İstatistik Kurumu (EUROSTAT) tarafından açıklanmaktadır. Özellikle 15-29 yaş grubu ve bu yaş grubu içerisindeki 15-19, 20-24 ve 25-29 yaş aralıklarının incelenmesi için EUROSTAT istatistikleri daha elverişli olmaktadır. Zira NEİY genç sayısı ve oranı yaş grupları bazında TÜİK veritabanında açıklanmamaktadır. Tablo 1’de 2020 yılı verileri ile Türkiye’de yaşayan genç nüfus ve bu nüfus içerisinde NEİY statüsünde olan gençlerin yaş ve cinsiyet grupları bazında dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Yaş grupları ve cinsiyete göre Türkiye’de NEİY gençler, 2020

Yaş Grubu	Cinsiyet	Çalışma Çağı Nüfus (Bin Kişi)	NEİY Nüfus (Bin Kişi)	NEİY Oranı %	NEİY Nüfusun Yaş Grubu İçerisinde Dağılımı %
15-19 Yaş	Erkek	3.081	499	16,2	42,4
	Kadın	2.884	679	23,5	57,6
	Toplam	5.965	1.178	19,7	100
20-24 Yaş	Erkek	2.890	768	26,6	35,9
	Kadın	2.855	1.370	48,0	64,1
	Toplam	5.745	2.138	37,2	100
25-29 Yaş	Erkek	3.051	658	21,6	27,6
	Kadın	3.075	1.726	56,1	72,4
	Toplam	6.126	2.384	38,9	100
15-29 Yaş	Erkek	9.022	1.925	21,3	33,8
	Kadın	8.815	3.775	42,8	66,2
	Toplam	17.837	5.700	32,0	100

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [edat_lfse_20] ve “Population by sex, age, citizenship and labour status (1 000)” [lfsa_pganws] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 1’e göre Türkiye’de 15-29 yaş grubunda yer alan çalışma çağındaki 17.837 bin kişinin %32’si yani 5.700 bin genç NEİY statüsündedir. NEİY gençlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında ise %33,8’nin erkek %66,2’sinin ise kadın olduğu görülmektedir. Yine cinsiyet bazında erkek ve kadın genç nüfusu kendi içinde değerlendirdiğimizde 15-29 yaş grubundaki 9.022 bin toplam erkek nüfusunun %21,3’ü (1.925 bin kişi) NEİY statüsünde iken, 8.815 bin kadın nüfusunun %42,8’i (3.775 bin kişi) NEİY statüsündedir. Bu oranlar dikkate alındığında 15-29 yaş grubu içerisindeki NEİY kadınların sayısı erkeklere oranla iki kat daha fazladır.

Şekil 2: Türkiye’de cinsiyete göre NEİY genç oranları, (2006-2020), (%)

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training (NEET), by sex and age - annual data [lfse_neet_a] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 2’deki grafikte 15-29 yaş grubu gençlerde NEİY oranlarının 2006 yılından 2020 yılına kadar olan seyri gösterilmektedir. Buna göre 2006 yılında %59,2 kadın NEİY oranı ve %20,9 erkek NEİY oranı söz konusu iken, kadın NEİY oranlarında her yıl gözlenen azalma 2019 yılı itibarıyla tekrar yükselişe geçerek 2020 yılında %42,8 olarak gerçekleşmiştir. Erkeklerde de görülen bu azalma eğiliminin kırılım noktası 2018 yılı olarak kayda geçmiş ve 2020 yılı itibarıyla erkek NEİY oranı %21,3 seviyesine yükselmiştir.

Türkiye’nin NEİY statüsündeki gençleri yaş grupları bazında değerlendirildiğinde 15-19 yaş grubunda çalışma çağı nüfusta yer alan 5.965 bin kişinin %19,7’si (1.178 bin kişi) NEİY statüsündedir. Bunların %42,4’sü erkek, %57,6’sı ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu yaş grubunda diğer yaş gruplarına göre daha düşük düzeyde de olsa kadınların erkeklere göre NEİY olma durumu daha yüksek oranda tespit edilmiştir. 20-24 yaş grubunda NEİY oranları incelendiğinde çalışma çağı nüfusta yer alan 5.745 bin kişinin %37,2’si (2.138 bin kişi) NEİY statüsündedir. Bunların %35,9’u erkek, %64,1’i ise kadınlardan oluşmaktadır. 25-29 yaş grubunda ise çalışma çağı nüfusta yer alan 6.126 bin kişinin %38,9’u (2.384 bin kişi) NEİY statüsündedir. Bunların da %27,6’sı erkek, %72,4’ü kadın olarak görülmektedir. Genel olarak literatürde ifade edildiği üzere Türkiye’de yaş ilerledikçe NEİY sayısı ve oranı da artış göstermektedir.

Şekil 3: Türkiye’de yaş gruplarına göre NEİY oranları, (2006- 2020), (%)

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training (NEET), by sex and age - annual data [lfsi_neet_a] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 3’te ise NEİY gençlerin yaş gruplarında 2006 yılından günümüze kadar nasıl bir dağılım gösterdiği yer almaktadır. Grafik incelendiğinde 2018 ve sonrasında yaş gruplarında hızlı bir yükseliş görülmektedir. Bu durum özellikle Covid-19 salgınının emek piyasalarını ciddi ölçüde etkilediği 2020 yılında kritik bir boyuta evrilmiştir.

1.2. Eğitim Durumuna Göre Türkiye’de NEİY Gençler

Eğitim ve istihdamın dışında olan bu gençlerin son mezun oldukları eğitim düzeyine göre incelenmesi politika ve programların hedef kitlesini belirlemede önem arz etmektedir. Bu kapsamda Tablo 2’te 2020 yılı verileri ile Türkiye’de NEİY gençlerin yaş grupları ve cinsiyet bazında ISCED 11 eğitim sınıflandırmasına göre eğitim düzeylerine yer verilmektedir.

Şekil 4: Eğitim durumuna göre Türkiye’de NEİY gençler, (15-29 yaş), (2020 yılı)

Kaynak: Tablo 2’deki verilerden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 4’te görselleştirilen 2020 yılı verileri ile Türkiye’de NEİY statüsünde olan 15-29 yaş grubu gençlerin (5.700 bin kişi) %50,3’ü (2.869 bin kişi) ilköğretim ve altı (0-2) eğitim düzeyinde, %28,3’ü (1.613 bin kişi) lise (3-4) eğitim düzeyinde ve %21,4’ü (1.218 bin kişi) ön lisans ve üzeri (5-8) eğitim düzeyindedir. Cinsiyet bazında da bakıldığında beklenenin aksine sadece NEİY kadınlarda değil hem erkeklerde hem de kadınlarda NEİY olanların büyük bir çoğunluğu ilköğretim ve altı (0-2) eğitim düzeyinden mezun görünmektedir. Bu veri 15-29 yaş grubu gibi Türkiye’nin 21. yüzyıl yetkinlikleri ile donatılarak geleceğin mesleklerine hazırlanması gereken insan kaynağına dair önemli bir işaret olarak değerlendirilmelidir.

15-19, 20-24, 25-29 yaş grupları karşılaştırıldığında yaş ilerledikçe NEİY sayısının arttığı, sadece erkekler özelinde 25-29 yaş grubunda toplam NEİY sayısı ve oranında bir azalma meydana geldiği görülmektedir. Üç yaş grubunun tümünde NEİY kadınların oranı ve sayısı tüm eğitim düzeyleri için erkeklerden daha yüksektir.

Tablo 2. Türkiye’de Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre NEİY Gençler, 15-29 Yaş, 2019

Yaş Grubu	ISCED 11 Eğitim Sınıflandırması	Toplam			Erkek			Kadın		
		Bin kişi	NEİY Oranı	Yaş Grubu İçerisindeki Dağılımı	Bin kişi	NEİY Oranı	Yaş Grubu İçerisindeki Dağılımı	Bin kişi	NEİY Oranı	Yaş Grubu İçerisindeki Dağılımı
15-19 Yaş	İlköğretim ve altı (0-2 Eğitim düzeyi)	664	14,4	56,4	287	11,8	57,5	377	17,3	55,5
	Lise (3 ve 4 Eğitim düzeyi)	510	37,6	43,3	212	32,6	42,5	298	42,3	43,9
	Ön lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora (5-8 Eğitim düzeyi)	4	60,1	0,3	1	38,5	0,1	4	66,5	0,5
	Toplam NEİY	1.178	19,7	100	499	16,2	100	679	23,5	100
20-24 Yaş	İlköğretim ve altı (0-2 Eğitim düzeyi)	960	48,5	44,9	327	30,9	42,6	633	68,9	46,2
	Lise (3 ve 4 Eğitim düzeyi)	642	26,0	30,0	254	19,4	33,1	388	33,3	28,3
	Ön lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora (5-8 Eğitim düzeyi)	536	41,5	25,1	186	35,6	24,2	350	45,4	25,5
	Toplam NEİY	2.138	37,2	100	768	26,6	100	1.370	48,0	100
25-29 Yaş	İlköğretim ve altı (0-2 Eğitim düzeyi)	1.245	51,6	52,2	320	27,1	48,6	925	75,1	53,6
	Lise (3 ve 4 Eğitim düzeyi)	461	35,4	19,3	125	17,0	19,0	336	59,3	19,5
	Ön lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora (5-8 Eğitim düzeyi)	678	28,1	28,4	214	18,8	32,5	466	36,5	27,0
	Toplam NEİY	2.384	38,9	100	658	21,6	100	1.726	56,1	100
15-29 Yaş	İlköğretim ve altı (0-2 Eğitim düzeyi)	2.869	31,9	50,3	934	20,0	48,5	1.935	44,7	51,3
	Lise (3 ve 4 Eğitim düzeyi)	1.613	31,4	28,3	591	21,9	30,7	1.022	41,9	27,1
	Ön lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora (5-8 Eğitim düzeyi)	1.218	32,8	21,4	400	24,1	20,8	818	39,9	21,7
	Toplam NEİY	5.700	32,0	100	1.925	21,3	100	3.775	42,8	100

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and educational attainment level (NEET rates) [yth_empl_160] ve “Population by sex, age and educational attainment level (1.000)”, [lfisa_pgaed] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

1.3. Çalışma Hayatında NEİY Gençler

NEİY gençlerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumu kadar işgücü piyasalarındaki görünümü de oldukça önemlidir. Politikaların temeli gençlerin eğitim ve istihdama kolay erişimini sağlamak ve eğitim sonrası istihdam edilebilirliği artırarak istihdam sürecini kalıcı hale getirmektedir. Bu kapsamda Tablo 3’te yaş grubu ve cinsiyet bazında NEİY gençlerin işsizlik,

işgücü dışında olma, çalışmak isteme ve istememe durumlarına yer verilmiştir. Bu dağılımda özellikle çalışmak isteyen ama işgücüne dahil olmayan yani iş aramadığı/arayamadığı için işsiz sayılmayan NEİY gençler dikkatle değerlendirilmesi gereken bir gruptur.

Tablo 3. Yaş grubu ve cinsiyet bazında gençlerin işgücü profili, 2020

Yaş Grubu	Cinsiyet	NEİY Nüfus	İşsiz NEİY Nüfus		İşgücüne Dahil Olmayan NEİY Nüfus		Çalışmak İsteyen NEİY Nüfus		Çalışmak İstemeyen NEİY Nüfus	
		(Bin Kişi)	Bin Kişi	%	Bin Kişi	%	Bin Kişi	%	Bin Kişi	%
15-19 Yaş	Erkek	499	134	4,3	365	11,8	234	7,6	265	8,6
	Kadın	679	59	2,0	620	21,5	150	5,2	529	18,3
	Toplam	1.178	193	3,2	985	16,5	384	6,4	794	13,3
20-24 Yaş	Erkek	768	354	12,2	414	14,3	517	17,9	251	8,7
	Kadın	1.370	269	9,4	1.101	38,6	488	17,1	882	30,9
	Toplam	2.138	623	10,8	1.515	26,4	1.005	17,5	1.133	19,7
25-29 Yaş	Erkek	658	370	12,1	288	9,4	498	16,3	160	5,2
	Kadın	1.726	219	7,1	1.507	49,0	509	16,6	1.217	39,6
	Toplam	2.384	589	9,6	1.795	29,3	1.007	16,4	1.377	22,5
15-29 Yaş	Erkek	1.925	858	9,5	1.067	11,8	1.249	13,8	676	7,5
	Kadın	3.775	547	6,2	3.228	36,6	1.147	13,0	2.628	29,8
	Toplam	5.700	1.405	7,9	4.295	24,1	2.396	13,4	3.304	18,5
Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates)”, [edat_lfse_20] ve “Population by sex, age, citizenship and labour status (1 000)” [lfsa_pganws] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.										

2020 yılı verileri ile 15-29 yaş grubunda NEİY statüsünde bulunan 5.700 bin gencin %24,7’si (1.405 bin kişi) işsiz statüsünde, %75,3’ü 4.295 bin kişi) ise işgücüne dahil olmayan grupta yer almaktadır. NEİY genç nüfus çalışmak isteme durumlarına göre değerlendirildiğinde %42’si (2.396 bin kişi) çalışmak isteyen, %58’i (3.304 bin kişi) ise çalışmak istemeyen bir profilde görülmektedir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde NEİY statüsündeki 1.925 erkeğin %44,6’sı (858 bin kişi) işsiz, %55,4’ü (1.067 bin kişi) de işgücüne dahil değildir. Bu rakam kadınlarda daha fazla olup işsiz NEİY statüsündeki kadın sayısı 547 bin (%14,5), işgücüne dahil olmayanların sayısı ise 3.228 bindir (%85,5). Bu verilerle NEİY kadınların ciddi bir oranla aynı yaş grubundaki erkeklere göre 3 katı kadar daha fazla işgücü dışında oldukları görülmektedir.

Yine 15-29 yaş grubunda cinsiyet bazında NEİY gençlerin çalışmak isteme durumlarına bakıldığında erkeklerin %64’9’u (1.249 bin kişi) çalışmak istediğini %35,1’i (676 bin kişi) de çalışmak istemediğini belirtmiştir. Kadınların ise %30,4’ü (1.147 bin kişi) çalışmak isterken %69,6’sı (2.628 bin kişi) gibi büyük bir kısmı çalışmak istemediği görülmektedir. Bu

verilere göre NEİY kadınların büyük bir oranla “gönüllü olarak” istihdamın dışında kaldıkları söylenebilir. Ancak çalışmak istediğini belirten 1.147 bin NEİY kadın aktif emek piyasası politikaları bağlamında işsizliği azaltıcı önemli bir hedef grup olarak öne çıkmaktadır.

Cinsiyet bazında alt yaş gruplarında bakıldığında kadınlar özelinde oransal olarak özellikle 15-19 yaş grubundaki NEİY kadınların %91,3’ü işgücünün dışında ve %77,9’u çalışmakta istemeyen olarak görülmektedir. Bununla birlikte erkek NEİY gençlerin tüm yaş gruplarında işsiz statüsünde olanların işgücüne dahil olmayan nüfusa göre daha yüksek olduğu görülmektedir. NEİY erkeklerin tüm yaş gruplarında yüksek oranla iş arayan oldukları kadınların ise işgücüne dahil olmayan nüfusta kalan ve çalışmak istemeyen bir profil çizdikleri söylenebilir.

1.4. Bölgelere Göre NEİY Gençler

Türkiye’de 15-29 yaş grubunun bölgeler bazında değerlendirmesi Tablo 4 ve Harita 2’de IBBS-I ve Tablo 5 ve Harita 3’te ise IBBS-II düzeyinde verilmiştir.

Tablo 4. NEİY gençlerin IBBS-I 12 bölge tahmini dağılımı, 2019

IBBS-I 12 Bölge	15-29 Yaş Genel Nüfus	NEİY Nüfusu	%
Güneydoğu Anadolu	2.460.490	1.045.708	42,5
İstanbul	3.621.848	840.269	23,2
Akdeniz	2.357.478	707.243	29,9
Ege	2.211.808	568.435	25,7
Doğu Marmara	1.798.273	503.516	28,0
Batı Anadolu	1.872.815	494.423	26,4
Ortadoğu Anadolu	1.091.976	411.675	37,7
Orta Anadolu	957.705	281.565	29,4
Batı Karadeniz	1.003.503	261.914	26,1
Kuzeydoğu Anadolu	615.796	220.455	35,8
Batı Marmara	747.510	191.363	25,6
Doğu Karadeniz	583.781	157.037	26,9

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates)”, [edat_ifse_22] verileri ve TÜİK 2019 Nüfus İstatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.
* Kurumsal olmayan çalışma çağı nüfus datasına erişilemediğinden 15-29 yaş grubu genel nüfusu dikkate alınmıştır.

Tablo 4’teki 15-29 yaş grubu genel nüfusuna göre NEİY oranları dikkate alınarak tahmin edilen NEİY nüfusuna bakıldığında en yüksek NEİY sayısı sırasıyla Güneydoğu Anadolu (1.045.708 bin kişi), İstanbul (840.269 bin kişi) ve Akdeniz (707.243 bin kişi) bölgelerine aitken; en düşük NEİY sayısı sırasıyla Doğu Karadeniz (157.037 bin kişi), Batı Marmara (191.363 bin kişi) ve Kuzeydoğu Anadolu (220.455 bin kişi) olarak görülmektedir.

Harita 2: Türkiye’de IBBS-I 12 Bölge Sınıflandırmasına Göre NEİY Oranı, 15-29 Yaş, 2019

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates)” [edat_lfse_22] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Harita 2’deki NEİY oran dağılımına bakıldığında 2019 yılı itibarıyla, Türkiye’de NEİY oranlarının en yüksek olduğu bölgeler sırasıyla; %42,5 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %37,7 ile Ortadoğu Anadolu Bölgesi ve %35,8 ile Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi olurken; NEİY oranlarının en düşük olduğu bölgeler ise sırasıyla; %23,2 ile İstanbul, %25,6 ile Batı Marmara Bölgesi ve %25,7 ile Ege Bölgesi olmuştur. İncelenen tüm yıllarda, her bölgede kadınların NEİY oranları erkeklerden yüksek olurken; 2019 yılı itibarıyla kadın ve erkekler arasındaki NEİY oran farkının en yüksek olduğu bölge 26,3 puan farkıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi; kadın ve erkekler arasındaki NEİY oran farkının en düşük olduğu bölge ise 10,5 puan farkıyla Doğu Karadeniz Bölgesi olmuştur.

Harita 3: Türkiye’de IBBS-II 26 bölge sınıflandırmasına göre NEİY oranı, 15-29 yaş

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates)” [edat_lfse_22] verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Harita 3’teki NEİY oran dağılımına bakıldığında 2019 yılı itibarıyla, Türkiye’de NEİY oranlarının en yüksek olduğu bölgeler sırasıyla; %65,4 ile Mardin, Batman, Şırnak, Siirt bölgesi, %62,1 ile Şanlıurfa, Diyarbakır bölgesi ve %59,6 ile Van, Muş, Bitlis, Hakkari bölgesi olurken; NEİY oranlarının en düşük olduğu bölgeler ise sırasıyla; %30,3 ile Tekirdağ, Edirne, Kırklareli bölgesi, %29,8 ile Antalya, Isparta, Burdur bölgesi ve %27,3 ile Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane bölgesi olmuştur. İncelenen tüm yıllarda, her bölgede kadınların NEİY oranları erkeklerden yüksek olurken; 2019 yılı itibarıyla kadın ve erkekler arasındaki NEİY oran farkının en yüksek olduğu bölge %27,8 puan farkıyla Van, Muş, Bitlis, Hakkari bölgesi; kadın ve erkekler arasındaki NEİY oran farkının en düşük olduğu bölge ise %10,5 puan farkıyla Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane bölgesi olmuştur.

Tablo 5: NEİY gençlerin IBBS-I 26 bölge tahmini dağılımı

26 Bölge	15-29 Yaş Nüfus	NEİY Nüfus	%
İstanbul-TR10	3.621.848	1.242.294	34,3
Şanlıurfa, Diyarbakır-TRC2	1.051.782	653.157	62,1
Mardin, Batman, Şırnak, Siirt-TRC3	699.119	457.224	65,4
Ankara-TR51	1.279.585	449.134	35,1
Adana, Mersin-TR62	895.168	399.245	44,6
Van, Muş, Bitlis, Hakkari-TRB2	666.490	397.228	59,6
Gaziantep, Adıyaman, Kilis-TRC1	709.589	381.759	53,8
Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye-TR63	759.591	352.450	46,4
Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova-TR42	904.085	332.703	36,8
İzmir-TR31	897.919	320.557	35,7
Kayseri, Sivas, Yozgat-TR72	574.368	284.312	49,5
Bursa, Eskişehir, Bilecik-TR41	894.188	282.563	31,6
Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak-TR33	678.892	273.593	40,3
Konya, Karaman-TR52	593.230	252.716	42,6
Samsun, Tokat, Çorum, Amasya-TR83	612.631	219.935	35,9
Aydın, Denizli, Muğla-TR32	634.997	215.899	34,0
Antalya, Isparta, Burdur-TR61	702.719	209.410	29,8
Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli-TRB1	425.486	208.914	49,1
Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir-TR71	383.337	162.535	42,4
Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane-TR90	583.781	159.372	27,3
Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan-TRA2	319.620	159.171	49,8
Erzurum, Erzincan, Bayburt-TRA1	296.176	131.206	44,3
Balıkesir, Çanakkale-TR22	347.140	128.442	37,0
Tekirdağ, Edirne, Kırklareli-TR21	400.370	121.312	30,3
Zonguldak, Karabük, Bartın-TR81	226.024	82.047	36,3
Kastamonu, Çankırı, Sinop-TR82	164.848	53.740	32,6

Kaynak: Eurostat, “Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates)”, [edat_İfse_22] ve TÜİK 2019 Nüfus İstatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

* Kurumsal olmayan çalışma çağı nüfus datasına erişilemediğinden 15-29 yaş grubu genel nüfusu dikkate alınmıştır.

Tablo 5’deki 15-29 yaş grubu genel nüfusuna göre NEİY oranları dikkate alınarak tahmin edilen NEİY nüfusuna bakıldığında en yüksek NEİY sayısı sırasıyla İstanbul (1.242.294 bin kişi), Şanlıurfa, Diyarbakır (653.157 bin kişi) ve Mardin, Batman, Şırnak (457.224 bin kişi) bölgelerine aitken; en düşük NEİY sayısı sırasıyla Kastamonu, Çankırı, Sinop (53.740 bin kişi), Zonguldak, Karabük, Bartın (82.047 bin kişi) ve Tekirdağ, Edirne, Kırklareli (121.312 bin kişi) bölgeleri olarak görülmektedir.

2. Neiy İle Mücadelede Kurumsal Yaklaşım

Eğitim, istihdam ve yetiştirme süreçlerinin dışında olan nüfus meselesi, Türkiye gibi hızla büyüyen ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile küresel ekonomide önemli bir aktör olma yolunda ilerleyen ülkelerin en önemli gücü olan “gençlik kaynağının” fırsattan tehdiye dönüşmesine işaret etmesi bakımından önem arz etmektedir. Demografik fırsat penceresinden 21. yüzyılın yetkinlikleri ile donanmış ve geleceğin mesleklerine hazır eğitilmiş bir genç işgücü için çalışmanın bu bölümünde NEİY ile mücadelede Türkiye’nin kurumsal yapısı, mevcut politika ve uygulamaları ile mevcut yapıda öne çıkan durumlar değerlendirilmiştir. Tablo 6’da Türkiye’nin NEİY ile mücadelesinde birlikte hareket etmesi gereken kurumlar ve ilgili birimlerine yer verilmiştir.

Tablo 6: NEİY ile ilgili merkezi kurumlar ve birimleri

<p>Cumhurbaşkanlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanlığı Kabinesi • Strateji ve Bütçe Başkanlığı • Politika kurulları
<p>Gençlik ve Spor Bakanlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü • Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü • Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü
<p>Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> • İŞKUR • Çalışma Genel Müdürlüğü • Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü • Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü • Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü • Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Genel Başkanlığı
<p>Millî Eğitim Bakanlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü • Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü • Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
<p>Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> • TÜBİTAK • KOSGEB

Tablo 7’de ise ilgili kurumların NEİY ile mücadelede bugüne kadar ortaya koydukları stratejik, belge, plan ve programlar yer almaktadır. Bu programların ve eylem planlarının NEİY ile mücadelede önemi ise bir sonraki başlıkta yer alan tablolarda detaylıca özetlenmiştir.

Tablo 7: NEİY ile ilgili merkezi kurumların stratejik belge, plan ve programları

BAKANLIK	STRATEJİ BELGESİ, PLAN VE PROGRAM
Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı	1. Kalkınma Planları: ➤ Onuncu Kalkınma Planı ➤ On Birinci Kalkınma Planı
	2. Özel İhtisas Komisyonu Raporları: ➤ Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Gençlik Çalışma Grubu Raporu (Onuncu ve On Birinci)
	3. Programlar: ➤ Yıllık Programlar - 2020 yılı Programı ➤ Orta Vadeli Programlar (2018 – 2022) - Yeni Ekonomi Programı 2019 – 2020 - Yeni Ekonomi Programı 2020 – 2021 - Yeni Ekonomi Programı 2021 – 2023
Gençlik ve Spor Bakanlığı	1. Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi 2. 2019 – 2023 Stratejik Planı
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	1. Ulusal İstihdam Stratejisi 2. Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı Eylem Planı 2017 – 2023 3. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018 – 2023 4. 2019 – 2023 Stratejik Planı
➤ İŞKUR	1. Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı 2. 2018 – 2022 Stratejik Planı
Milli Eğitim Bakanlığı	1. Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014 – 2018 2. Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014 – 2018 3. 2019 – 2023 Stratejik Planı
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK ➤ Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları 2003-2023 Strateji Belgesi KOSGEB ➤ Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018

2.1. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

2.1.1. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)

On Birinci Kalkınma Planında (2019-2023) “Nitelikli insan ve güçlü toplum” eksenini altında beşeri sermayenin güçlendirilmesi, kapsayıcı büyüme yaklaşımının belirgin bir biçimde hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalar ele alınmaktadır. Bu eksende gençlerin; yaşam becerileri yüksek, özgüven sahibi, insani ve milli değerleri haiz, bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, yetenekleri, eğitimleri ve tercihleri ile sosyal, siyasal ve ekonomik hayata aktif katılan, yaşadığı topluma ve sorunlarına duyarlı olmalarını amaçlayan politikalar öngörüldüğü ifade

edilmiştir. Bu politikalar altında eğitim ve istihdam dışındaki gençlere yönelik alınan tedbirler ise şöyledir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019, s.146):

- *“Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek eğitime, işgücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bütüncül bir yaklaşım geliştirilecektir.*
- *Söz konusu gençlerin eğitimde ve istihdamda olmama nedenlerine uygun olarak işgücüne ve istihdama katılımlarını artırmak üzere teşvik programları uygulanacaktır.*
- *Eğitimde ve istihdamda olmayan gençlere mesleki alan belirlenmesine yönelik eğitim ihtiyaç analizi yapılacaktır.*
- *Gençlerle çalışan kurumlar; başta eğitimde ve istihdamda olmayan gençler olmak üzere gençleri KOSGEB ve İŞKUR’un mesleki yönlendirme, girişimcilik ve meslek edindirme hizmetleri hakkında bilgilendirecek ve bu hizmetlere yönlendirecektir.”*

On Birinci Kalkınma Planı kapsamında oluşturulan Gençlik Çalışma Grubu tarafından hazırlanan raporda NEİY gençler **“Eğitim, Öğrenim ve Çalışma Sürecinde Olmayan Gençler”** başlığında ele alınmıştır. Burada NEİY gençlere yönelik oranlarla Türkiye’deki durum analiz edilmiş ve kadınların dezavantajlı konumuna dikkat çekilmiştir. Buna göre (T.C. Kalkınma Bakanlığı Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2019, s.34);

“Türkiye’de NEİY rakamlarında toplumsal cinsiyet farklılıkları açıkça görülmektedir. Cinsiyet bazlı farklılaşma tüm ülkelerde olmasına rağmen OECD verilerine göre bu farkın en yüksek olduğu ülke Türkiye’dir. 15-19 yaş ve 20-24 yaş aralığında tüm yıllarda kadınların NEİY oranları erkeklerden fazladır. Bu farklılığın nedeninin kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet rollerinden kaynakladığı tahmin edilebilir. Erkek ve kadınlar arasındaki NEİY oranlarındaki farklılık Türkiye, Meksika ve Şili gibi toplumlarda cinsiyet eşitsizliğinin hakim olduğu ve ev işlerinin daha çok kadınlar tarafından yapıldığı ülkelerde daha belirgindir. Bu bağlamda Türkiye’deki ev kızı kategorisine bakmak yararlı olacaktır. Bu gençler ev kızı olarak isimlendirilen, çeşitli yaşlarda eğitimi bırakmış, henüz evlenmemiş, üniversite eğitimine devam etme şansı olmayan, iş yaşamına katılmayan ve dolayısıyla tamamen ailesine bağımlı genç kadınlardır(...) Türkiye’de NEİY konusunda dikkat çeken bir diğer nokta iş aramayan NEİY sayısının büyüklüğüdür. NEİY kategorisi işe sahip olmayanlar ve aktif olarak iş aramayanlar olarak ikiye ayrıldığında veriler birçok gencin iş aramadığını göstermektedir. Aktif olmayan yani iş aramayan gençlerin sayısının Türkiye’de yüksek olmasının bir nedeninin de yukarıda bahsedilen ev kızı kategorisindeki genç kadınların iş aramamaları olduğu söylenebilir.”

Raporda NEİY gençlere yönelik öneri ise şu şekildedir:

“NEİY gençler konusu ayrı ele alınmalı ve bu kapsamdaki gençlerin istihdama kazandırılması için politikalar geliştirilmelidir. Bu sayede, söz konusu gençlerin sosyal hayattan dışlanma ve potansiyellerinden faydalanamama riskleri de bertaraf edilmiş olabilecektir.”

2.1.2. Yeni Ekonomi Programı (Orta Vadeli Program) 2019-2021

Makroekonomik hedefleri destekleyecek ve büyümeyi sürdürülebilir kılacak nitelikli insan gücü ve güçlü toplum hedefi ile ilgili projelerin ve programların hayata geçirilmesi de hedeflenmektedir. Bu kapsamda hayata geçirilecek projelerden biri NEİY gençlere yöneliktir. Buna göre *“Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek, bu kişilerin işgücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bir mekanizma geliştirilecektir.”* (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2018, s.23).

2.1.3. 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı

2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda gençlik konusunda ele alınan konulardan biri eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin oranı olmuştur. Dolayısıyla NEİY gençlerin doğrudan ele alındığı görülmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2020, s.299-301).

- *Aktif işgücü programları yaygınlaştırılacak ve programların etkinliği artırılacaktır.*
- *Gençlerin, kadınların ve sosyal yardım alanların işgücü piyasasına katılımını sağlamaya yönelik hedef grup, sektör, bölge odaklı aktif işgücü programlarının uygulanması ve kursiyerler ile katılımcıların programlar sonrasında istihdam edilmelerini kolaylaştırmaya yönelik beceriler kazanmaları sağlanacaktır.*
- *Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek eğitime, işgücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bütüncül bir yaklaşım geliştirilecektir.*
- *Gençliğin genel profili (sosyal medya kullanımı, girişimcilik, değer yargıları, eğitim ve iş hayatına bakışı, ne eğitimde ne istihdam olan gençler, bilim-kültür-sanat faaliyetlerine katılımı vb.) araştırması yapılacaktır.*
- *Türkiye’deki geçici koruma kapsamındaki gençliğin profili, beklentileri ve sosyal uyumu kapsamında araştırma yaptırılacaktır.*

2.2. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Gençlik ve Spor Bakanlığı 2019-2023 Strateji Planı incelendiğinde, Bakanlığın amaçlarından birinin “gençlerin beklenti ve ihtiyaçları ile gençlik ve spor alanında yapılacak araştırmalar doğrultusunda gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını artırmak amacıyla eğitimler, projeler ile çalışmaları düzenlemek ve desteklemek” olduğu görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda belirlenen hedefler ise aşağıdaki gibidir (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2019, s.13.):

- *Gençlik ve spor alanına ilişkin uygulanan proje ve çalışmalar ile katılımcı ve faydalanıcı genç sayısını artırmak,*
- *Gençlik ve spor alanına ilişkin paydaşlar tarafından sunulan projeleri desteklemek ve etkinliğini artırmaya yönelik çalışmalar yürütmek,*
- *Eğitim, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri kapsamında gençlik alanında çalışanlara ve gençlere yönelik eğitim, kurs, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler gerçekleştirmek ve desteklemek,*
- *Gençlik alanında yapılan ve desteklenen inceleme, araştırma ve yayın sayısını artırmaktır.*

Bu hedefleri gerçekleştirmek adına hedeflere bağlı bazı stratejiler geliştirmiştir. Sözü edilen stratejilerden NEİY durumuyla mücadele niteliğiyle öne çıkan bazıları ise aşağıdaki gibidir:

- *Gençliğin çok yönlü gelişimiyle ilgili gönüllülük, hareketlilik, eğitim vb. temaların bir arada bulunduğu proje ve çalışmalar; dezavantajlı gençlere öncelik verilmek suretiyle yürütülecektir.*
- *Gerçekleştirilen proje ve çalışmalarla toplumun farklı sosyo-ekonomik katmanlarında yaşayan gençlere ulaşılacak, böylelikle gençlerin bireysel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunulacak ve karar alma süreçlerine katılımları artırılacaktır.*
- *Gençlik alanında çalışanlara ve gençlere yönelik kişisel, mesleki ve sosyal eğitim programları ile rehberlik ve danışmanlık hizmetleri yapılacak ve desteklenecektir. Bu kapsamda, eğitim programları ile rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine ilişkin müfredat çalışmaları yapılacak ve eğitim modülleri oluşturulacaktır.*

Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın NEİY gençleri de kapsayan diğer bir belgesi ise ***Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi***’dir. Politika belgesi hazırlanırken gençlikle ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, eğitimciler ve özellikle gençlerin görüş ve önerileri alınmıştır ve bu çalışmalar sonucu sorunlar analiz edilmiş ve hedefler belirlenmiştir. Bu doğrultuda belge gençlik ve spor alanında rehber niteliğinde olup bu alanlarda ortak anlayış, vizyon, politika ve hedeflere erişmek ve ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşların aktiviteleri ve hizmetleri arasında iş birliğini sağlamak için hazırlanmıştır. Hedefler doğrudan NEİY üzerine olmamakla beraber dolaylı yoldan NEİY gruplara da hitap etmektedir. Politikanın NEİY gençleri de kapsayan temel politika alanları, politikalar ve hedefler şu şekildedir (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2016, s.6-23):

➤ ***Eğitim ve Hayat Boyu Öğrenme***

- *Eğitime erişimin artırılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması*
- *Yaygın eğitim imkânlarının geliştirilmesi ve hayat boyu öğrenme anlayışının güçlendirilmesi.*

➤ ***Aile***

- *Ailelerin gençlerle, gençlerin de aileleri ile ilgili duyarlılığının artırılması.*

➤ ***Etik ve İnsani Değerler***

- *Kadın-erkek eşitliğinin güçlendirilmesine ilişkin tedbirlerin alınması.*

➤ ***İstihdam, Girişimcilik ve Mesleki Eğitim***

- *Genç işsizliğini en aza indirmek için etkin mücadele yöntemlerinin geliştirilerek sürdürülmesi.*
- *Gençlerin staj imkânlarının artırılması ve staj kalitesinin uluslararası standartlara uygun olarak geliştirilmesi.*
- *Kariyer danışmanlığı ve mesleki rehberlik hizmetlerinin daha etkin şekilde geliştirilmesi.*
- *Çalışmayan gençlerin iş hayatına katılımını sağlamaya yönelik sosyal projelerin geliştirilmesi.*
- *Tam zamanlı çalışma hakları çerçevesinde evde çalışma, uzaktan çalışma, esnek çalışma gibi çalışma stratejilerinin geliştirilmesi.*
- *Genç girişimciliğine olan teşvik ve desteklerin artırılarak sürdürülmesi.*

➤ ***Dezavantajlı Gençler ve Sosyal İçerme***

- *Engelli gençlerin sosyal dışlanmaya maruz kalmalarının önlenmesi.*
- *Suç işleyen gençlerin topluma kazandırılması ve gençlerin suç davranışına yönelmelerinin önlenmesi.*
- *Sokakta yaşayan gençlerin toplumla bütünleşmelerinin sağlanması.*
- *Kentlere göç eden ve uyum sorunu yaşayan gençlerin sosyal içerilmelerinin sağlanması.*
- *Genç kadınların yaşamın her alanında desteklenmesi.*

Tablo 8. Gençlik ve spor bakanlığı

Kurum	Birim	Faaliyet	NEİY'le Mücadelede Önemi
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Gençlik Merkezleri - Gençlik Merkezleri Akademisi - Gençlik Merkezleri Kulüpleri	Gençlerin yaşadıkları bölge, sosyal çevreleri ve ailede ve çevrede rol-model eksikliği eğitimi bırakma kararlarında etkili olabildiği gibi emek piyasası tecrübelerine de etki etmektedir. Bununla beraber NEİY gençler toplumdaki soyutlanma riskiyle de karşı karşıyadır. Gençleri sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetlere yönlendiren, gençlerin kişisel, sosyal ve ruhsal gelişimine katkıda bulunan, gençlere rehberlik ve danışmanlık sağlayan ve gençlerin çeşitli aktiviteler içinde yer alarak sosyal beceriler kazanabilmesi ve paylaşımlarda bulunabilmeleri amacıyla çeşitli çalışmalar yapan bu merkezler hem teorik hem de uygulamalı çalışmaları içermektedir. Bu sayede gençlere rehberlik ve danışmanlık yapılmakta, gençlerin aktifleşmesine katkı sağlanmakta ve kendilerini geliştirmeleri için fırsat sunulmaktadır. Bu sayede dolaylı olarak NEİY nedenleriyle ve etkileriyle mücadele edilmektedir.
		Genç Ofisler	
		Gençlik kampları, proje ve faaliyetler, STK'lar ile ilişkiler ve çeşitli gençlik programları	
	Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü	Yurt Hizmetleri	Her ne kadar eğitim teorik olarak ücretsiz olsa da çocukların okula gönderilmesinin maliyeti özellikle düşük gelirli aileler için nispeten yüksektir. Özellikle yükseköğretim maliyetinin diğer düzeylere oranla daha yüksek olması nedeniyle toplumun her kesiminin yükseköğretime erişim sağlanmasının oldukça güç olduğu söylenebilmektedir. Dolayısıyla NEİY olmanın bir nedeni de gelir düzeyinin düşüklüğüne bağlı olarak bireyin yükseköğretime başlamaması ya da yarım bırakmasıdır. Bu doğrultuda yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek, öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmakta ve NEİY durumuyla dolaylı yoldan mücadele etmektedir. Bununla beraber yurtlarda verilen koruyucu ruh sağlığı hizmetleri de gençlerin uyum sağlamalarını kolaylaştırması yönünden NEİY ile mücadelede etkili olma potansiyeline sahiptir.
		Burs Hizmetleri	
		Öğrenim Kredisi	
	Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü	- Rehberlik ve danışmanlık hizmeti - Araştırma, proje ve yayın faaliyetleri - Eğitim ve kültür faaliyetleri	Gençlerin NEİY olmadan önce ve NEİY olduktan sonra ihtiyaç duyacakları faaliyetlerin gerçekleştirilmesi noktasında bakanlığın aktif bir yaklaşımı söz konusudur. - Gençlere rehberlik ve danışmanlık hizmeti yapmak, eğitim hizmet ve imkânlarını geliştirici faaliyetlerde bulunmak, - Gençlik veya spor alanında proje ve çalışmalar yapmak, bu alanda yapılacak proje ve çalışmaları değerlendirmek, katılmak, desteklemek, uygulama ve sonuçlarını denetlemek, desteklenecek proje ve çalışmalara ilişkin usul ve esasları belirlemek, - Gençliğin gelişimine katkı sağlamak amacıyla eğitim ve kültür alanında yapılabilecek faaliyetleri planlamak, eğitim vermek veya verdirmek, kurslar açmak veya açtırmak, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek, - Dezavantajlı gençlere ve gençlerin hareketliliğine yönelik projeleri öncelikli olarak desteklemek
Kaynak: T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve kurum yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.			

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı merkezler ve yurtlarda sunulan rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde görevli personel NEİY hususunda bilgilendirilebilir ve NEİY olma potansiyeline sahip gençleri tespit etmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Yurtta kalan gençler için tasarım ve beceri atöyleleri, kursları düzenlenebilir. Bununla birlikte gençler arasında psiko-sosyal yönden destekleyici bir akran mentorluğu sistemi geliştirilebilir.

2.3. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmet Bakanlığı

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2019-2023 Strateji Planı incelendiğinde, Bakanlığın amaç ve hedeflerinden NEİY gençleri de kapsayanlar şu şekildedir (T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2019, s.18-19.):

- ***Bireyin, ailenin ve toplumsal yapının korunması ve güçlendirilmesi***
 - *Kadına yönelik ayrımcılıkla mücadele etmek ve kadının toplumdaki konumunu güçlendirmek*
- ***İş gücü piyasasının etkinleştirilmesi***
 - *İşgücü piyasasında güvenceli esnekliği sağlamak*
 - *Özel politika gerektiren birey ve grupların istihdamını ve iş gücü piyasasına dahil olma niteliğini artırmak*

Orta Vadeli Programda (Yeni Ekonomi Programı) Bakanlığın işgücü piyasasında sorumlu olduğu görevlerden biri “*Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek, bu kişilerin işgücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bütüncül bir mekanizma geliştirilecektir.*” olmuştur.

Bununla beraber Bakanlık’ın amaçlarından biri kurumsal kapasite ve hizmet kalitesinin artırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda hedeflerden biri Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların istihdam, eğitim ve sosyal politika alanlarındaki fonlarının, ulusal öncelikler çerçevesinde uygulanmasını sağlamaktır. Bu hedef doğrultusunda ise birtakım ihtiyaçlar söz konusudur. Bakanlık bu hedefe yönelik ihtiyaçlardan birinin “*Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin istihdama katılımlarının artırılması öncelik arz eden hususlar arasındadır. Bu amaçla, gençlerin işgücü piyasasına katılımlarının desteklenmesi ve staj, girişimcilik ve işbaşı eğitim programları vb. uygulamalar yoluyla istihdam edilebilirliklerinin desteklenmesi, ayrıca iş arama becerilerinin geliştirilmesi ve çalışma hayatına uyumlarını sağlamak için bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi gerekmekte*” olduğunu belirtmektedir (T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2019, s.147.).

Tablo 9. AÇSHB - Avrupa birliği ve mali yardımlar genel başkanlığı

Birim	Faaliyet	NEİY'le Mücadelede Önemi
<i>Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Genel Başkanlığı</i>	Devam Eden Projeler <ul style="list-style-type: none"> - Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlere Yönelik İşgücü Piyasası Destek Programı Operasyonu (NEETPRO) - Kayıtlı Kadın İstihdamının Artırılması Operasyonu - Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Operasyonu - Türkiye'de Okula Katılımın Artırılması için Şartlı Nakit Transferinin Etkisinin Güçlendirilmesi Operasyonu - Eğitimli Bakıcıların Desteklenmesi Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Teşviki - Kurumsal Çocuk Bakım Hizmetleri Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi - İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu 	<p>Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Genel Başkanlığı, diğer kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri yaparak çalışma koşullarının iyileştirilmesi, istihdam politikaları ve hizmetlerinin kalitesinin artırılması, istihdamın ve istihdam edilebilirliğin desteklenmesi, herkesin eğitime erişimi sağlanarak eğitim ve beceri düzeylerinin artırılması, eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılması, hayat boyu öğrenme ve uyum yeteneğinin geliştirilmesi ve dezavantajlı kişilerin sosyal koruma hizmetlerine ve işgücü piyasasına erişiminin sağlanması gibi alanlarda çeşitli projeler yürütmektedir. Birimin doğrudan NEİY gençlere yönelik bir projenin yanı sıra eğitime ilişkin ve kadınlara yönelik çeşitli projeleri de mevcuttur. Kadınların NEİY statüsü bağlamında daha dezavantajlı olduğu düşünüldüğünde kadınları güçlendirmeye ve çocuk bakım hizmetlerine yönelik projelerin de NEİY durumuyla dolaylı yoldan mücadele ettiği söylenebilir. Bununla beraber eğitime ilişkin projeler eğitimi bırakma oranlarını düşürme yönünde fayda sağlayabilir. Nihayetinde İş ve Meslek Danışmanlığına yönelik projeler de NEİY'le mücadelede rol oynayan ve daha da aktif olabilecek bir hizmetin geliştirilmesi anlamına gelmektedir.</p>
Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Genel Başkanlığı yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.		

Tablo 10. AÇSHB - Çalışma genel müdürlüğü / çocuk işçiliği ile mücadele

Birim	Faaliyet	NEİY'le Mücadelede Önemi
<i>Çalışma Genel Müdürlüğü</i>	Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı <p>Çalışan çocukların eğitime yönlendirilmesi ve sosyal hayata kazandırılmaları için rehabilite edilmeleri amaçlarına yönelik olarak belirlenen stratejiler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Çocuk işçiliği ile mücadele konusunda en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine öncelik verilerek farkındalık çalışmalarının artırılması - Ulusal ve bölgesel medya kuruluşlarının programlarında çocuk işçiliğine yer vermesini sağlayacak çalışmalar yürütülmesi - Çocuk hakları konusundaki farkındalığın artırılması 	<p>Eğitim her ne kadar teoride ücretsiz olsa da esasında çocukları okula göndermek özellikle yoksul aileler için yüksek bir maliyet kalemi olarak görülmektedir. Bunlarla beraber her ne kadar üniversitelerin temel işlevi meslek edindirme olmasa da eğitim ancak uzun süre devam edip üniversiteye gidildiğinde kişiyi mesleğe ulaştırabilir olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'de kırsal kesimde ilköğretim sonrası okulların yalnızca belli noktalarda olması ve okul sayısının da oldukça düşük olması okula ulaşım noktasında da ekstra bir maliyet doğurmaktadır. Bu da tarımda çocuk emeğine ihtiyaç duyan ailelerin çocuğu okula göndermek ve eğitimi teşvik etmek yerine ücretsiz aile çalışanı olarak kullanmasına neden olmaktadır. Yine masraflarını karşılamakta zorlanan ailelerin çocuklarının ya aileleri ya da başkaları için çalıştıkları görülmektedir. Bu nedenle çocuklar eğitimden ayrılmakta ve çocuk işçi olarak çalışmaktadırlar. Kayıtdışı da olsa çalışıyor olmaları bu çocukları mevcut durumda NEİY kategorisinin dışında tutsa da uzun vadede NEİY potansiyeli taşıdıkları gerçeğini değiştirmemektedir. Zira çalışan çocuklar çoğu zaman okula devam edememekte, hem çalışıp hem okula giden çocuklar ise okulda yeteri kadar başarı gösteremeyerek zorunlu eğitimlerini yarıda bırakmakta dolayısıyla gelecekte çalışma yaşamları için gerekli donanımdan yoksun kalmaktadırlar. Bu nedenle çocuk işçiliğiyle mücadele uzun vadede NEİY riskiyle mücadelede de faydalı olma potansiyeline sahiptir.</p>
Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Çalışma Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.		

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın hazırladığı diğer bir belge ise **Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı 2017-2023 Dönemi Eylem Planı**'dır. Bu program ile çocukların çalışma yaşamına girmesinde temel nedenleri oluşturan yoksulluğun ortadan kaldırılması, eğitimin kalitesinin ve ulaşılabilirliğinin artırılması, toplumsal bilinç ve

duyarlılığın artırılması gibi geniş kapsamlı tedbirlerle başta çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin önlenmesi temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan eylem planında alınacak önlemler şu şekildedir (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017):

- *Hukuki düzenlemeler ve mevzuatın uygulanması ve güncellenmesine yönelik önlemler*
- *Mevcut kurumsal yapıların güçlendirilmesi ve yeni kurumsal yapıların oluşturulmasına yönelik önlemler*
- *Farkındalık artırıcı önlemler*
- *Sosyal tarafların ve toplumun katılımının sağlanmasına yönelik önlemler*
- *Eğitim ve iyileştirmeye yönelik önlemler*
- *Yoksulluğu giderici önlemler*
- *Sosyal koruma ve sosyal güvenlik ağının genişletilmesine yönelik önlemler*

Tablo 11. AÇSHB - Çalışma genel müdürlüğü / ulusal istihdam stratejisi

Birim	Faaliyet	NEİY’le Mücadelede Önemi
Çalışma Genel Müdürlüğü	<p>Ulusal İstihdam Stratejisi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, - İşgücü piyasasında güvence ve esnekliğin sağlanması, - Özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması, - İstihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi <p>olmak üzere 4 temel politika eksenini ile büyüme veya büyümenin istihdam esnekliği yüksek olan 7 sektöre yönelik 40 somut hedef, 57 politika ve 201 tedbirden oluşmaktadır. Stratejinin üçer yıllık eylem planlarıyla hayata geçirilmesi planlanmıştır. Öne çıkan bazı tedbirler şöyledir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eğitime erişimde özel gruplara (kız çocukları, engelli çocuklar, coğrafi konum sebebiyle veya sosyo-ekonomik açıdan olumsuz koşullarda yaşayan çocuklar) odaklanılarak bu grupların eğitime erişimi ve devamının önündeki engeller kaldırılacaktır. - Öğrencilere ve velilere yönelik olarak meslek tanıtımı faaliyetlerinin etkinliği artırılacaktır. - Öğrencilerin mesleki ilgilerinin tespitinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme araçları çeşitlendirilecek ve geliştirilecektir. - İŞKUR’un yükseköğretim mezunlarına yönelik faaliyetleri çeşitlendirilecektir. - Üniversitelerin kariyer merkezleri yaygınlaştırılarak öğrencilere iş arama ve bulma teknikleri konusundaki rehberlik faaliyetleri artırılacaktır. - Yükseköğrenim mezunlarına ilişkin düzenli olarak istihdam izleme araştırmaları yapılacaktır. - Kadın istihdamının artırılmasına ve çalışanların kayıtlı hale getirilmesine yönelik teşvik düzenlemeleri tanıtılarak uygulamanın yaygınlaştırılması sağlanacaktır. - Gençlere kariyer planlaması, iş arama yardımları, eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri sunulacaktır. - Üniversite öğrencilerinin iş piyasasına geçişlerini sağlamak amacıyla üniversite-sektör işbirliği geliştirilecektir. 	<p>Ulusal istihdam stratejisinin 4 temel politika eksenini de NEİY’leri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Ancak en çok öne çıkan politikanın eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi olduğu söylenebilir. Zira gençlerin istihdam edilmesinde genel itibarıyla ilk iş için iş araştırma süreci oldukça önemlidir. Söz konusu süreç uzun süreli bir işsizlikle beraber, beceri kazanma kapasitelerinin düşmesine sebep olmaktadır. Bununla beraber NEİY olmanın en önemli belirleyicilerinden biri iş deneyimi olmaması gibi nedenlerle eğitimden istihdama geçerken gençlerin sorun yaşamasıdır. Bu doğrultuda diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yapılacak ve gerek belirli bir süre için gerekse sürekli olması planlanan faaliyetler NEİY olma potansiyeli taşıyan gençlerin eğitimden kopmamaları, NEİY statüsünde olanların eğitime dönmeleri yahut istihdam edilmeleri için bir köprü vazifesi görebilir. Bununla beraber Ulusal İstihdam Stratejisi, yalnızca emek arzına yönelik değil emek talebine yönelik tedbirleri de içinde barındırmaktadır. Diğer bir ifadeyle hem paydaşlarını geliştirmeye yönelik hem de özel sektörü teşvik etmeye yönelik tedbirler de söz konusudur. Bunun da gayriiradi olarak NEİY statüsünde olan gençlerin emek piyasalarına girmeleri için fırsat yaratacağı söylenebilir.</p>
<p>Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Çalışma Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.</p>		

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın diğer bir belgesi ise **Ulusal İstihdam Stratejisi**'dir. Ulusal İstihdam Stratejisi; eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, işgücü piyasasında güvence ve esnekliğin sağlanması, özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması ve istihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi olmak üzere 4 temel politika eksenini ile büyüme veya büyümenin istihdam esnekliği yüksek olan 7 sektöre yönelik 40 somut hedef, 57 politika ve 201 tedbirden oluşmaktadır. Stratejinin üçer yıllık eylem planlarıyla hayata geçirilmesi planlanmıştır. Ulusal İstihdam Stratejisi'nin NEİY gençlere de yönelik olarak öne çıkan bazı genel tedbirleri şunlardır (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017):

- *Erişilebilir bir eğitim sistemi içerisinde herkese okul öncesinden başlayarak temel beceri ve yetkinlikler kazandırılacaktır.*
- *Genel ve mesleki eğitimin kalitesi ve etkinliği artırılacaktır.*
- *Hayat Boyu Öğrenme (HBO) kapsamında acık öğrenme ortamları oluşturulacak ve hayat boyu öğrenme özendirilecektir.*
- *Eğitim-işgücü piyasası arasında uyum sağlanacaktır.*
- *Aktif İşgücü Piyasası Politikaları (AİPP) yaygınlaştırılarak etkinliği artırılacaktır.*
- *Kadınların işgücüne katılma oranı ve istihdamı artırılacak, kayıt dışı istihdam ile mücadele edilecektir.*
- *Genç işsizliği azaltılacaktır.*

Tablo 12. AÇSHB - Çocuk hizmetleri genel müdürlüğü

Birim	Faaliyet	NEİY'le Mücadelede Önemi
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen yardımların en önemli fonksiyonu; Kurum'un öncelikli hedef grubu olan korunmaya muhtaç çocuk ve gençlerin korunma altına alınmasına esas oluşturacak nedenin ekonomik yoksunluk olması halinde, bu kişilere ve ailelerine kuruluş bakımı yerine, ekonomik yardım ve diğer destekleyici sosyal hizmet uygulamalarıyla ailenin parçalanmadan bir arada yaşamasına fırsat sağlamaktır. Ayrıca kuruluş bakımından ayrılan ve ekonomik desteğe ihtiyaç duyan gençlerin bir süre desteklenerek toplumda muhtaç duruma düşmeden hayatlarını sürdürmeleri amaçlanmaktadır. Uygulanan ekonomik destek tutarları okula devam durumuna göre değişiklik göstermekte ve okula devamda uygulanan yardımların miktarı artmaktadır (2020 Temmuz-Aralık döneminde orta öğretime devam eden çocuk için ekonomik destek tutarı 1.173,90 TL iken orta öğretim seviyesinde olup okula devam etmeyen çocuk için 733,69 TL'dir). Yapılan destekle düşük gelir seviyesindeki çocukların yanı sıra eğitime devam da desteklenmektedir.
Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.		

Tablo 13. AÇSHB - Kadının statüsü genel müdürlüğü

Birim	Faaliyet	NEİY’le Mücadelede Önemi
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	Eğitimler <i>-Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimleri:</i> Proje kapsamında, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programları” düzenlenmiştir. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana plan ve programlara yerleştirilmesine yönelik bir eğitim materyali hazırlanmış, bir eğitimci havuzu oluşturulmuş ve projenin yürütülmesinde pilot il olarak belirlenen beş ilde (Ankara, Gaziantep, Antalya, Samsun ve Bursa) kamu görevlilerine, üst düzey yöneticilere, politika uzmanlarına ve politika uygulayıcılarına (toplam 700 kişiye) toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilmiştir. <i>-Dikkat Yurtta Genç Var Projesi:</i> Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlere, öğrencilere ve ailelerine yönelik olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği, hayata ve istihdama katılım odaklı eğitim faaliyetleri, rol model buluşmaları, seminerler gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. <i>-Ben De Varım Projesi:</i> kız teknik ve meslek liselerinde çalışan öğretmenlere, öğrencilere ve ailelerine yönelik olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği, hayata ve istihdama katılım odaklı eğitim faaliyetleri, rol model buluşmaları, seminerler gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.	Literatür incelendiğinde cinsiyetin NEİY olmada önemli bir belirleyici olduğu ve kadınların NEİY olma oranlarının erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Kadınlar içinde ise düşük bir eğitim seviyesine sahip olanların, bakım sorumluluğu olanların NEİY bağlamında daha yüksek bir riske sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle kadınlara yönelik politika, program ve projeler oldukça önemlidir. Kadınlara yönelik eğitim ve istihdam projelerinin de NEİY’le mücadelede etkili olacağı ifade edilebilir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü hem kadınlar hem de kurumlar için eğitimler ve programlar düzenlemektedir. İstihdama yönelik programlar çeşitli alanlarda eğitimler vermek, girişimciliği desteklemek gibi şekillerde uygulanabildiği gibi çocuk bakımı konusunda destek şeklinde de gerçekleştirilebilmektedir. Uygulanan programlar yalnızca bağımlı çalışmaya yönelik olmayıp girişimcilik / sosyal girişimcilik de teşvik edilmektedir. Bununla beraber yaşanan bölgenin özellik ve ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulduğu görülmektedir.
	Projeler - Annemin İşi Benim Geleceğim Projesi - Türkiye’nin Mühendis Kızları Projesi - Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişiminin Artırılması Projesi - Kadın İstihdamının Desteklenmesi İçin Büyükanne Projesi (Nisan 2017-Nisan 2018) - Kadın Boyacı Ustalar Projesi - Kadın Çiftçi Eğitimi İşbirliği Protokolü - Genç Fikirler Güçlü Kadınlar Projesi - İşte Eşitlik Platformu	
Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.		

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın hazırladığı diğer bir belge ise **Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve 2018-2023 Dönemi Eylem Planı**’dır. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023) beş temel politika eksenine -eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya- ilişkin mevcut durum, temel amaç, hedefler, stratejiler ve faaliyetler düzenlenmiştir. Strateji Belgesi ve Eylem Planı’nda beş temel politika eksenine ilişkin 5 temel amaç, 21 hedef, 21 strateji ve 126 faaliyete yer verilmiştir. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi’nin NEİY gençleri de kapsayan stratejileri aşağıdaki gibidir (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018):

- Kadınların okuryazarlık oranlarının yanında nitelikli okuryazarlığını arttırarak sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının kolaylaştırılması
- Kız çocuklarının ve kadınların eğitime kayıt, devam ve tamamlama oranlarının arttırılması
- Kurumların eğitimde kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik kapasitelerinin geliştirilmesi ve kurumlar arası eşgüdümün sağlanması
- Kadınların daha da güçlenmesi hedefi çerçevesinde işgücü piyasasına ilişkin mevzuatın yeniden değerlendirilmesi ve etkin uygulama için gerekli iyileştirmelerin yapılması

- *İşgücü piyasasında nitelikli kadın istihdamını artıracak şekilde mesleki eğitim ve beceri gelişimi fırsatlarının güçlendirilmesi*
- *Kadın girişimciliğinin geliştirilmesi ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasını yaygınlaştırarak kadınların ekonomik konumlarının güçlenmesinin sağlanması*
- *Özel politika gerektiren kadınların ekonomik hayata katılmaları konusunda çalışmaların artırılması*

Tablo 14. AÇSHB - Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü

Birim	Faaliyet	NEİY'le Mücadelede Önemi
Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü	Aile Yardımları Öksüz ve Yetim Yardımı: Annesi veya babası vefat etmiş 18 yaşından küçük muhtaç durumda olan çocuklar için yapılan nakdi yardımdır. Tutar: 150 TL. 2 ayda bir ödeme yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> - Gençlerin NEİY olma nedenlerinden birini düşük gelir oluşturmaktadır. Gençlerin hem kendilerinin hem de ailelerinin geliri NEİY statüsü için önemlidir. Bu nedenle hem ailelere hem de gençlere yapılacak yardımlar eğitime devam için önemlidir. Söz konusu yardımlar yoksul ailelerin çocuklarının eğitime devam etmeleri için faydalı olacaktır. - Türkiye'de kırsal kesimde ilköğretim sonrası okulların yalnızca belli noktalarda olması ve okul sayısının da oldukça düşük olması okula ulaşım noktasında da ekstra bir maliyet doğurmaktadır. Bu da eğitimden kopma açısından bir risk unsurudur. Taşıma ve barınma için verilen bu yardımlar çocukların/gençlerin eğitime devam etmeleri için faydalı olacaktır. - NEİY olmanın bir diğer nedeni sağlık durumudur. Özellikle engelli bireyler, eğitim ve istihdama katılımda son derece zorlanmaktadır. Fiziksel engelli çocuklar okula giden yoldaki sokakların tekerlekli sandalye kullanımları uygun olmaması, okula ulaşım sağlansa da okulun merdivenlerinin uygun olmaması, asansör olmaması, kapılarının dar olması, masaların uygun olmaması ya da okul tuvaleti gibi donanımın erişilmez olması gibi nedenlerle okula gitmekte zorluk yaşamaktadırlar. Bu çocuklara yapılacak olan yardımlar engelli çocukların eğitime devam etmeleri için faydalı olacaktır.
	Eğitim Yardımları <ul style="list-style-type: none"> - İhtiyaç sahibi ailelere yapılan eğitim materyali yardımlarıdır. İlk ve orta öğrenim çağında çocuğu bulunan ve hane içinde kişi başına düşen geliri net asgari ücretin 1/3'ünden (701,32 TL) az olan haneler aileler faydalanabilir. Tutar Mütvevelli Heyeti tarafından belirlenir. Ödeme dönemi eğitim-öğretim dönemi içinde SYD Vakıfları tarafından belirlenir. - Şartlı Eğitim Yardımı: Sosyal güvencesi olmayan, fakir ve muhtaç durumda bulunan ailelere çocuklarını okula göndermeleri şartıyla yapılan yardımlardır. Tutar: İlköğretim erkek öğrenci aylık 45 TL, kız öğrenci aylık 50 TL. Ortaöğretim erkek öğrenci aylık 55 TL, kız öğrenci aylık 75 TL. 9 ay (2 ayda bir toplu) ödeme yapılır. - Öğle Yemeği Yardımı: MEB ile işbirliği içinde taşınmalı eğitim uygulaması kapsamında, okulların bulunduğu merkezlere taşınan yoksul öğrencilere öğle yemeği verilmektedir. Her iki eğitim öğrenim döneminde her gün karşılanır. Program MEB'e kaynak transferi şeklinde yürütülmektedir. - Ücretsiz Ders Kitabı: İlk ve orta öğrenim öğrencilerinin ders kitapları ücretsiz verilmektedir. - Öğrenci Taşıma Barınma ve İlaçe Yardımı: Taşınmalı sistem dışında kalan ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin ulaşım, barınma vb. ihtiyaçlarına yönelik destek verilmektedir. Ödeme tutarı SYD Vakfı tarafından ihale sonucu belirlenir. Yıllık ödeme yapılır. Program MEB'e kaynak transferi şeklinde yürütülmektedir. - Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması: Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin okullara erişiminin sağlanması amacıyla MEB ile işbirliği içinde destek sağlanmaktadır. Ödeme tutarı İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenir. Yıllık ödeme yapılır. Program MEB'e kaynak transferi şeklinde yürütülmektedir. - Yurt Yapımı: Ortaöğretim öğrencilerine yönelik yurt ihtiyacı bulunan yerlerde 100, 200 ve 300 kapasiteli yurtlar yapılmaktadır. Yurtlardan muhtaç öğrenciler faydalanmaktadır. 	
	İstihdam Yardımları <ul style="list-style-type: none"> - İşe Yönlendirme Yardımı: Düzenli yardım alan hanelerden 18-55 yaş arası olup vakıflarca çalışabilir olarak değerlendirilerek İŞKUR'a bildirilen sosyal yardım yararlanıcılarından İŞKUR tarafından, iş görüşmesine yönlendirilen sosyal yardım yararlanıcısına 40-100 TL arası yapılır. - İşe Başlama Yardımı: Düzenli yardım alan hanelerden 18-55 yaş arası olup vakıflarca çalışabilir olarak değerlendirilerek İŞKUR'a bildirilen sosyal yardım yararlanıcılarından İŞKUR tarafından iş görüşmesine yönlendirilen sosyal yardım yararlanıcılarından işe başlayanlardan bütünlük sistem üzerinden yapılan incelemede, SGK kayıtlarında işe başlama bilgisi gözükün ve üzerinden 60 gün geçmeyen sosyal yardım yararlanıcısına asgari ücretin 1/3' ne karşılık gelen miktar ödenir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından istihdam yardımları da yapılmaktadır. İş aramanın kendisi de maliyetli bir durumdur. Bu nedenle işe yönlendirme yardımı da emek piyasasına geçiş için faydalı olabilir.

Kaynak: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.

Tablo 15. AÇSHB - İŞKUR ve programları

Birim	Faaliyet	NEİY’le Mücadelede Önemi
İŞKUR (İlgili Kuruluş)	Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne de Yetiştirme de Olan Gençlere (NEİY) Yönelik Faaliyetler İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki gençlere yönelik potansiyel NEİY tespiti ve İş Avcılığı Modeli hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş arasındaki kişilerin eğitimde, istihdamda ve Aktif İşgücü Piyasası Programlarında (AİPP) olup olmama durumu sorgulanmaktadır. Bu sorgulama arka planda sürekli yapılmakta olup İŞKUR’a yeni kayıt olan bireylerde NEİY sorgu sürecinden geçmektedir. Bu sorgu Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile Kurumumuz arasında sağlanan veri akışı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sayede İŞKUR’a kayıtlı olan kişiler içinden potansiyel olarak NEİY kapsamına girenler tespit edilmektedir. NEİY olarak tespit edilen kişilerin işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik İş Avcılığı Modeli uygulanmaktadır. İş Avcılığı Modelinde İş ve Meslek Danışmanı geri planda potansiyel NEİY birey için uygun Kurum hizmeti taraması yapmakta, uygun hizmet tespit edildiğinde birey ile iletişime geçilmektedir. Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlere yönelik uygulanan İş Avcılığı Modeline bağlı olarak performans göstergesi olarak NEİY Ligi uygulaması hayata geçirilmiştir.	İŞKUR emek piyasasına yönelik pek çok faaliyet yürütmektedir. Doğrudan NEİY gençlere yönelik programların yanı sıra dolaylı olarak mücadele edecek politikalar da mevcuttur. Burada engelli, eski hükümlü, kadın, öğrenci ve gençler gibi özel politika gerektiren gruplar dikkate alınmakta ve bu gruplara yönelik programlar ve projeler geliştirilmektedir.
	Aktif İşgücü Programları -İşbaşı Eğitim Programları -Mesleki Eğitim Kursları -Girişimcilik Eğitim Programı	İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki gençlere yönelik potansiyel NEİY tespiti ve İş Avcılığı Modeli hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş arasındaki kişilerin eğitimde, istihdamda ve Aktif İşgücü Piyasası Programlarında (AİPP) olup olmama durumu sorgulanmaktadır. Bu sorgulama arka planda sürekli yapılmakta olup İŞKUR’a yeni kaydolun bireylerde NEİY sorgu sürecinden geçmektedir. Bu sorgu Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile Kurumumuz arasında sağlanan veri akışı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sayede İŞKUR’a kayıtlı olan kişiler içinden potansiyel olarak NEİY kapsamına girenler tespit edilmektedir. NEİY olarak tespit edilen kişilerin işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik İş Avcılığı Modeli uygulanmaktadır. İş Avcılığı Modelinde İş ve Meslek Danışmanı geri planda potansiyel NEİY birey için uygun Kurum hizmeti taraması yapmakta, uygun hizmet tespit edildiğinde birey ile iletişime geçilmektedir. Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlere yönelik uygulanan İş Avcılığı Modeline bağlı olarak performans göstergesi olarak NEİY Ligi uygulaması hayata geçirilmiştir.
	İş ve Meslek Danışmanlığı -İş Arayan Danışmanlığı -Meslek Danışmanlığı -İş Kulüpleri İşgücünü ve İşverenleri Buluşturan Faaliyetler -İstihdam Fuarları -Sanal İstihdam Fuarları -Kariyer Günleri Çalışma Disiplini Kazandırmaya Yönelik Faaliyetler -Toplum Yararına Programlar (TYP) -Sosyal Çalışma Programı (SCP) İŞKUR Hizmetlerine Erişimin Artırılmasına İlişkin Faaliyetler -İŞKUR Hizmet Noktaları -İŞKUR Kampüste Özel Politika Gerektiren Kişi Ve Grupların Mesleki Eğitimine İlişkin Faaliyetler -Engellilerin Mesleki Eğitimi ve Rehabilitasyonu -Hükümlü/Eski Hükümlülerin Mesleki Eğitimi -Kadınların Mesleki Eğitimi -Gençlerin Mesleki Eğitimi İdari Para Cezalarından Finanse Edilen Faaliyetler -Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Projeleri -Engelli Kendi İşini Kurma Projesi -Eski Hükümlü Kendi İşini Kurma Projesi -Destek Teknolojileri Projeleri -Korumalı İşyeri Projeleri -İşe ve İş Yerine Uyum Projeleri Özel Proje ve Uygulamalara İlişkin Faaliyetler -Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü (MEGİP) -Çocuk Bakım Desteği -İşte Anne Projesi -İşe İlk Adım Projesi Öğrencilere Yönelik Danışmanlık Faaliyetleri -Alan, Dal Seçimine, Kariyer Planlamasına Destek Çalışmaları -İŞKUR Kampüs	İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki gençlere yönelik potansiyel NEİY tespiti ve İş Avcılığı Modeli hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş arasındaki kişilerin eğitimde, istihdamda ve Aktif İşgücü Piyasası Programlarında (AİPP) olup olmama durumu sorgulanmaktadır. Bu sorgulama arka planda sürekli yapılmakta olup İŞKUR’a yeni kaydolun bireylerde NEİY sorgu sürecinden geçmektedir. Bu sorgu Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile Kurumumuz arasında sağlanan veri akışı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sayede İŞKUR’a kayıtlı olan kişiler içinden potansiyel olarak NEİY kapsamına girenler tespit edilmektedir. NEİY olarak tespit edilen kişilerin işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik İş Avcılığı Modeli uygulanmaktadır. İş Avcılığı Modelinde İş ve Meslek Danışmanı geri planda potansiyel NEİY birey için uygun Kurum hizmeti taraması yapmakta, uygun hizmet tespit edildiğinde birey ile iletişime geçilmektedir. Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlere yönelik uygulanan İş Avcılığı Modeline bağlı olarak performans göstergesi olarak NEİY Ligi uygulaması hayata geçirilmiştir.
	Kaynak: T.C. İş Bulma Kurumu (İŞKUR) stratejik planı, faaliyet raporları ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.	

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın hazırladığı diğer bir belge ise ***Türkiye İş Kurumu 2019-2023 Dönemi Stratejik Planı***'dır. Stratejik planda NEİY gençleri dolaylı yoldan kapsayan amaç ve hedefler aşağıdaki gibidir (Türkiye İş Kurumu Strateji Geliştirme Dairesi, 2019, s.3-5):

- ***İşe yerleştirme hizmetlerini işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda geliştirmek.***
 - Özel politika gerektiren grupların istihdamını artırmak.
- ***İşgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda kalıcı istihdam için nitelikli danışmanlık hizmetleri geliştirmek***
 - Öğrencilere etkili iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermek.
 - İş arayanların kalıcı istihdamını sağlamak için etkili iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermek.
- ***İşgücünün istihdam edilebilirliğine yönelik aktif işgücü hizmetlerini geliştirmek***
 - Plan döneminde düzenlenen işbaşı eğitim programı katılımcı sayısını bir önceki yıl hedefinin %5'i oranında artırmak.
 - Plan döneminde düzenlenen mesleki eğitim kursiyer sayısını bir önceki yıl hedefinin %5'i oranında artırmak.
 - Dijital dönüşümün ortaya çıkardığı yeni meslek alanlarında, öncelikli sektörlerin ihtiyaç duyduğu becerilere sahip işgücünün yetiştirilmesine yönelik kurs ve programlar düzenlemek
 - Engellilerin işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası programları uygulamak, bu kapsamda yeni mesleki eğitim yöntemleri geliştirmek.

Bununla beraber On Birinci Kalkınma Planı'nda ve Yeni Ekonomi Programı'nda (YEP) İŞKUR'un sorumlu olduğu tedbirlerden biri; *"Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek, bu kişilerin işgücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bütüncül bir mekanizma geliştirilecektir."* tedbiri olmuştur. Bu tedbiri uygulamak için işe yerleştirme hizmetlerini işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda geliştirme amacı, özel politika gerektiren grupların istihdamını artırma hedefi doğrultusunda stratejilerden biri *"İŞKUR'a kayıtlı ve ne eğitimde ne de istihdamda olma ihtimali olan gençlerin istihdam edilebilirliklerine yönelik proje ve programların uygulanmasında paydaş kuruluşlarla işbirliği yaklaşımı esas alınacaktır."* Olmuştur (Türkiye İş Kurumu Strateji Geliştirme Dairesi, 2019, s.30). Bununla beraber işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda kalıcı istihdam için nitelikli danışmanlık hizmetleri geliştirme amacı, iş arayanların kalıcı istihdamını sağlamak için etkili iş ve meslek danışmanlığı hizmeti verme hedefi doğrultusunda geliştirilen stratejilerden biri *"Kadın, genç, engelliler ile İŞKUR'a kayıtlı olan ne eğitimde ne istihdamda olma ihtimali olan gençler gibi özel politika gerektiren gruplara yönelik hizmet geliştirilmesi ve sunulmasına öncelik verilecektir."* olmuştur (Türkiye İş Kurumu Strateji Geliştirme Dairesi, 2019, s.35).

2.4. Milli Eğitim Bakanlığı

Tablo 16. Milli eğitim bakanlığı birimleri

Kurum	Birim	Faaliyet	NEİY’le Mücadelede Önemi
Milli Eğitim Bakanlığı	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	<p>Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Projesi</p> <p>Hayat Boyu Öğrenme Portalı: Portalda güncel öğrenme ve istihdam fırsatlarının yanı sıra kişilerin mesleki ve kişisel gelişim ihtiyaçlarına yönelik hayat boyu rehberlik bilgileri sunulmaktadır. Çeşitli hizmet sağlayıcılarından alınan verilerin biraraya getirilmektedir. Hayat Boyu Öğrenme Portalı’nda, temel eğitimden yüksek öğretime, yaygın eğitimden uzaktan öğrenmeye tüm öğrenme fırsatları konusunda bilgi sunulmaktadır.</p>	Hayat boyu öğrenme, örgün, yaygın ve serbest öğrenme olarak her türlü eğitim ve öğretimi kapsamakta ve öğrenme, “beşikten mezara” kadar devam etmekte ve belli bir yaşa ve ortama bağlı olmaksızın her yaşta ve her yerde gerçekleştirilmektedir. Hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi hem kişilerin istihdam edilebilirliğini arttıracak hem de istihdam edilmek istemeyen gençlerin (kadınlar öne çıkabilir bu noktada) eğitimde olmaları sağlanarak, pasifleşmelerinin önüne geçilebilir.
	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	<p>Mesleğim Hayatım Portalı: -Öğretim Programları ve Materyalleri -Örgün Eğitim -Yaygın Eğitim -Mesleki Kurslar -Özel Politika Gerektiren Gruplar İçin Mesleki Eğitim</p> <p>Projeler: -Mesleki Eğitim Hareketlilik Veri Tabanı ve Rehberler Projesi (VETEXPRESS) -Mesleki Eğitim Yoluyla Toplumsal ve Ekonomik Uyum Projesi (KFW)</p>	NEİY olmanın bir diğer nedenini kişinin sevmediği bir alanda eğitim alması, eğitim aldığı alana ilişkin istihdam imkanının olmaması ve eğitim programının içeriğine bağlı olarak eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu oluşturmaktadır. Bu nedenle mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum, tavır ve meslek ahlakını kazandırmak son derece stratejiktir. Mesleki ve teknik eğitim ise öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür verilerle bir üst öğrenime ve iş hayatına hazırlamayı hedeflemektedir. Mesleki ve teknik eğitimde sektörün işgücü ihtiyacına cevap verebilecek niteliğe sahip, gelişen teknolojiye uyum sağlayabilen, paydaşların planlama ve karar alma süreçlerine etkin katıldığı bir yapının kurulması amaçlanmaktadır. Mesleğim Hayatım Portalı’nın mesleki ve teknik eğitime erişimin geliştirilmesi, kapasitesinin artırılması, eğitim sektörünün toplumla ve iş dünyası ile ilişkilerinin geliştirilmesi ve nitelikli işgücünün istihdamının sağlanmasına katkıda bulunması gibi amaçları bulunmaktadır. Bu doğrultuda hem portal hem de projeler NEİY’le mücadelede faydalı olacaktır.
	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	<p>Ortaöğretime Uyum Programı: Ortaöğretime yeni başlayan öğrencilerin gelişim özellikleri ve bu sınıf düzeyinde görülen okul terki ve devamsızlık gibi sorunları dikkate alarak geliştirilen uyum programı, “önleyici ve gelişimsel rehberlik yaklaşımı” ile hazırlanmıştır. 9. sınıfa başlayan öğrenciler ve velilerine yönelik geliştirilen program üç temel bileşen halinde sunulmaktadır; 1. Öğrenci ve velilerin okul hakkında bilgilendirilmeleri, 2. Uyumu kolaylaştıran becerilerin kazandırılması, 3. Akademik ve mesleki gelişimin desteklenmesi</p> <p>Proje ve Araştırmalar: - Ortaöğretimde (IPA-II) Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Projesi: Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA II) kapsamında desteklenmek üzere kabul edilen proje ile ortaöğretimde öğrencilerin okula aidiyet duygularının geliştirilmesi, okul ortamlarının cazip hale getirilmesi, okuldaki motivasyonlarının iyileştirilmesi ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılarak devam ve okullaşma oranlarının artırılması hedeflenmektedir. - Müdahale Modeli Araştırması: Ortaöğretimde devamsızlık, sınıf tekrarı ve örgün eğitim dışına çıkma riski taşıyan öğrencilere yönelik olarak farklı ülkelerde gerçekleştirilen önleyici, müdahale edici ve telafi edici çalışma örneklerini ve uluslararası politika, model ve uygulamaları içeren bir araştırma raporu hazırlanması amaçlanmaktadır.</p>	Yapılan bazı araştırmalar okulu bırakacak gençlerin okulu bırakmadan önce bazı sinyaller verdiklerini ve bu gençlerin önceden tahmin edilebilir olduğunu göstermektedir. Okulu bırakmada etkili olan faktörlerden bazıları gençlerin amaçsız kalması, uyumda problem yaşaması ve ekran zorbalığıdır. Bu doğrultuda uyum program ve projeleri önleyici çalışmalar olarak faydalı olacaktır.
<p>Kaynak: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı stratejik planı, faaliyet raporları ve ilgili müdürlüklerin yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.</p>			

2.5. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Tablo 17. Sanayi ve teknoloji bakanlığı birimleri

Kurum	Birim	Faaliyet	NEİY’le Mücadelede Önemi
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK (Bağılı Kuruluş)	<p>Lisans Bursu: 2205 Lisans Burs Programı kapsamında TÜBİTAK tarafından belirlenen temel fen ve sosyal bilimler programlarına destek verilmektedir.</p> <p>Lisansüstü Bursu: 2211 Yurt İçi Lisansüstü Burs Programı kapsamında lisansüstü öğrenim gören, özel kural ve ilkelere uyularak belirlenmiş öğrencilerin yurt içinde yaşam giderlerini karşılamak amacıyla TÜBİTAK Yönetim Kurulu tarafından belirlenen miktarda ve süreyle bursiyerlere aylık ödeme yapılmaktadır.</p> <p>Mentorluk Programı: 2248 Mentorluk Desteği Programının amacı, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı tarafından desteklenen bursiyerlerin ve olimpiyat öğrencilerinin kariyer gelişimlerine destek olmak ve hedeflerine ulaşmalarına katkı sağlamak amacıyla mentorluk desteği vermektir. Program 2019 yılında yürürlüğe konulmuştur.</p>	Burslar gençleri eğitim – öğretime ve kişisel gelişimlerini sağlamaya teşvik edici nitelik taşımaktadır. Mentorluk desteği de kişilerin kariyer seçim süreçlerine faydalı olacaktır.
	KOSGEB (Bağılı Kuruluş)	Girişimcilik Destekleri	KOSGEB’in girişimcilik destekleri de NEİY gençler için önemli olabilir. NEİY içindeki bir grup da işsizlerdir. Genç işsizlik oranlarının yüksek olmasında önemli etkenlerden biri emek piyasasındaki dezavantajlı konumlarıdır. Genellikle emek piyasalarına ilk kez girdikleri için deneyimsiz olmaları, işi öğretme bakımından işverenler için işe alımlarda maliyetlerinin daha yüksek görülmesi, okuldan işe geçişte yaşadıkları çeşitli sorunlar gibi pek çok nedenle emek piyasasına girerken zorlanmaktadırlar. Diğer yandan gençlerin uzun eğitim hayatı nedeniyle yalnızca teorik bilgi birikimine sahip olmaları ve dolayısıyla uygulama alanındaki tecrübesizlikleri iş hayatına girdiklerinde uzun bir adaptasyon süreci yaşamalarına neden olmaktadır. Bu nedenle işverenlerin tercihi genellikle tecrübesiz gençler yerine tecrübeli yetişkinleri istihdam etmekten yana olmaktadır. Gençlerin okulla beraber tecrübe kazanmaları da beklenmektedir. Ne var ki gençlerin eğitim hayatlarını sekteye uğratmadan yeterli bir tecrübeye sahip olmaları mümkün görünmemektedir. Bu doğrultuda NEİY ile mücadelede yalnızca istihdamda olmalarını sağlayıcı değil aynı zamanda girişimcilik ruhu aşılanarak bu gençlerin mal ve hizmet üretmelerinin sağlanması diğer bir ifadeyle gençlerin istihdam yaratmaları da faydalı olacaktır.

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB ve TÜBİTAK stratejik planı, faaliyet raporları ve yayınlarından yararlanarak hazırlanmıştır.

3. Ulusal Neiy Stratejisi İçin Stratejik Öneriler: NEİY Gençlere Yönelik Stratejik Model Tasarımı

Özel politika gerektiren gruplar arasında yer alan gençliğin sorunlarına yenilikçi çözümler geliştirilmesi katılımcı, sürdürülebilir, bütüncül ve disiplinler arası bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Uzun vadede stratejik planların uygulanması kısa vadede hızlı ve etkisi yüksek çözüm uygulamalarının hayata geçirilmesine bağlıdır.

Tablo 18. NEİY gençlere yönelik stratejik model tasarımı

Erişim Modeli Tasarımı	Yetkinlik Modeli Tasarımı	Yetiştirme Modeli Tasarımı	Yerleştirme Modeli Tasarımı
------------------------	---------------------------	----------------------------	-----------------------------

Bu noktada başarılı uygulamaların sürdürülebilir kılınması gençlere yönelik etkin bir erişim modeli içermesi ile mümkün görülmektedir. Bununla birlikte erişilen gençlerin tabi olduğu eğitim müfredatı, 21. yüzyıl becerileri, geleceğin meslekleri, mevcut beceri ve yetkinlikler, mevcut iş piyasası beceri gerekleri dikkate alınarak yenilikçi bir “Yetkinlik Modeli” tasarımı ile yeniden ele alınmalıdır. Ancak bu süreç eğitimler sonrasında pratik uygulamaların deneyimleneceği “Yetiştirme Modeli” tasarımı ile desteklenmelidir. Nihayetinde modellerin tamamlayıcı yönü istihdam edilebilirliği gerçekleştirmeye en yakın süreci içeren yetiştirme faaliyetleridir. Bu noktada mevcut faaliyet ve uygulamalara ilaveten bir “Yerleştirme Modeli” tasarımı bir bütünün parçası olarak planlanmalı ve uygulanmalıdır.

NEİY olma ihtimali neden ve etkilerde de görüldüğü üzere her an gerçekleşebilecek bir durumdur. Bunun nedeni eğitim, yetiştirme ve istihdama ilişkin yapısal sorunların ekonomik kriz, emek piyasası yapısal özellikleri, emek arzı ve talebindeki genişleme ve daralmalar, eğitime erişim sorunları, eğitim - emek piyasası uyumsuzlukları, bölgesel koşullar ve geleceğin mesleklerinin becerilerine uygun eğitim öğretim ve uygulama müfredatlarının gençlere aktarılamaması olarak ifade edilebilir. Bu noktada yukarıda dört ana temada tasarlanan model, gençlerin NEİY statüsünde olmamaları için bazı politika alanlarının önceliklendirilmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu politika alanları şu şekilde ifade edilebilir:

- NEİY gençlere erişim; profil, potansiyel ve neden analizi
- Nitelikli eğitime erişim sorunları
- Eğitim- emek piyasası gerekleri uyumsuzluğu
- İyileştirilmiş yetiştirme programları ihtiyacı

- Artırılmış mesleki eğitim ve telafi uygulamaları ihtiyacı
- İşgücü piyasasına erişim ve istihdam edilebilirlik sorunları
- Bölgesel ihtiyaç ve analizlerin önceliğine uygun yerel politikaların “birlikte yap” modeli ile hayata geçirilmesi
- Özelleştirilmiş rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yenilikçi yöntemlerle ve hedef kitle odaklı yürütülmesi
- NEİY farkındalığı oluşturma, veri analizi yapma ve kaynakları etkin kullanarak sunma noktasında paydaş katılımı ve iş birliği ağının işlevsel kılınması ihtiyacı

Tablo 19. NEİY gençlere yönelik “erişim modeli” tasarımı

Erişim Modeli Tasarımı	Eğitim ve istihdam dışı gençlerin gönüllü katılımı ile bir " NEİY veri tabanı " oluşturulması
	NEİY olma neden ve etkilerin belirlenmesine yönelik " profil analizi " yazılımının geliştirilmesi
	Yerel düzeyde gençlerin NEİY olmalarını etkileyen "dışsalılıkların" belirlenmesi ve buna yönelik güçlendirici tedbirlerin alınması için ilgili kurum ve kişilerin bilgilendirilmesi
	NEİY profillere yönelik farklı düzeylerde gelişim programlarını içeren açık kaynak " e-eğitim " platformu kurulması
	Gençlik merkezleri ve KYK yurtlarındaki genç envanteri üzerinden " NEİY potansiyeli analizi " yapılması
	İŞKUR'a kayıtlı genç envanteri üzerinde " NEİY potansiyeli analizi " yapılması
	Gençlik ve Spor Bakanlığı STK proje çağrıları kapsamında araştırma ve projelerde NEİY gruplara yönelik yerel yetkinlik programlarının önceliklendirilmesi
	Kırsaldaki NEİY gençlere yönelik muhtar, imam ve sağlık çalışanlarının bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi
	Erişim imkansızlığı olan bölgelere yönelik " mobil tasarım ve beceri araçları " ile yetkinlik ve yetiştirme modellerinin ulaştırılması
	Eski hükümlü ve madde bağımlısı olan gençlere yönelik erişimin kolaylaştırılması için paydaş kurumlar ile il bazlı güdümlü projelerin gerçekleştirilmesi
	Kalkınma ajansı çağrılarında NEİY gruplarına yönelik araştırma ve projelerin teşvik edilmesi
	NEİY gençlere erişim sorunlarının çözümünde paydaş katılımı ve işbirliği ağının güçlendirilmesi
	Eğitim ve gelir düzeyi görece daha düşük olan ebeveynlerin , çocuklarının eğitime devam etmelerini destekleyici bir tutuma sahip olmaları yönünde yönlendirilmeleri

Tablo 20. NEİY gençlere yönelik “yetkinlik modeli” tasarımı

Yetkinlik Modeli Tasarımı	Yerel paydaşların katılımı ile NEİY gençlere yönelik " yerel yetkinlik modellerinin " tasarımı
	Açık kaynak e-egitim platformu ile NEİY gruplara yönelik temel ve mesleki yetkinliklerin sunulması
	Eğitim alanı ve yerleşim yerindeki emek piyasası uyumsuzluklarının giderilmesine yönelik, yerel istihdam ve mesleki eğitim kurulları ile işletmelerin ortak mesleki uygulama programları geliştirmelerinin teşvik edilmesi
	Mevcut rehberlik hizmetlerinin eğitimden kopmayı önleyici gücü yüksek, tespit, takip, güdüleme ve yönlendirme faaliyetleri içeren " okul sosyal hizmet " birimlerine dönüştürülmesi
	KYK yurtlarında geleceğin meslekleri ile ilişkilendirilmiş " tasarım ve beceri atölyeleri (workshop) " yürütülmesi
	KYK yurtlarında kalan gençlere yönelik " hobi eğitimleri "nin teşvik edilmesi
	Gönüllü katılımı yüksek ve sosyal etki üreten yenilikçi, girişimci ve sosyal gençlere " marifet bursu " verilmesi
	Yerel düzeyde sanat ve spor alanlarında yetenekli gençlerin dezavantajlı gençlere yönelik " akran mentörlüğü " programlarının geliştirilmesi

Tablo 21. NEİY gençlere yönelik “yetiştirme modeli” tasarımı

Yetiştirme Modeli Tasarımı	Özellikle Anadolu illerindeki meslek liseleri, yüksekokullar ve üniversitelerin bünyesinde " bilgi ve deneyim aktarım merkezleri "nin (Knowledge hub) oluşturulması. Bu merkezlerde kariyer geliştirme, staj, girişimcilik, mentörlük ve gelişim seminerlerinin organize edilmesi
	Gençlerin iş piyasası koşullarının gerçeği çevikleştirilmesine yönelik " yenilikçi işveren mentörlüğü " programlarının yürütülmesi
	Gençlerin iş kollarındaki çalışma hakları, koşulları ve örgütlenme deneyimleri üzerine bilgi edinebilecekleri " Sendikal mentörlük " programlarının yürütülmesi
	Yerel kalkınma öncelikleri kapsamında belirlenen mesleklerle yönelik okul dışı zamanlarda, uygulama ağırlıklı ve yarışma tabanlı " ürün geliştirme atölyelerinin " (workshop) düzenlenmesi
	Mesleki eğitim müfredatındaki uygulama eksikliğinin giderilmesi için İŞKUR ve yerel paydaşlarla " önceliklendirilmiş telafi eğitimlerinin " projelendirilmesi
	Tarımsal üretim yapan gençlere ve kadınlara yönelik kooperatifçik faaliyetlerini destekleyecek " üretim, pazarlama, iş geliştirme, hibe destekleri " mentörlüğü sunulması
	Gençlik ve kültür merkezleri bünyesinde gençlerin yenilikçi çözümler geliştirmeye teşvik edilmesi için sosyal inovasyon laboratuvarlarının kurulması
	Eski hükümlü ve madde bağımlısı olan NEİY gençlere yönelik eş zamanlı 3 kademeli tedavi, rehabilitasyon ve istihdam odaklı gelişim programlarının yerel düzeyde uygulanması

Engelli gençlerin yetiştirme süreçlerine aktif katılımı için "**destekli istihdam projeleri**"nin sayısının artırılması (*İşe Atıl Hayata Katıl Projesi Örneği*)

Tablo 22. NEİY Gençlere Yönelik “Yerleştirme Modeli” Tasarımı

Yerleştirme Modeli Tasarımı	Eğitiminin yarıda kaldığını düşünen gençlere yönelik " eğitime devam bursu " verilmesi
	Lisans mezunlarının nitelikli lisansüstü eğitime katılımlarını teşvik etmek için YLSY kapsamındaki programların artırılması
	NEİY gençlerin yetkinlik ve yetiştirme programları öncesi ve sonrası gelişimlerinin analiz edilerek, uygun işlere yönlendirilmeleri
	Erişilen gençlerin yetkinlik ve yetiştirme süreçlerini takip eden ve gençlerin gönüllü dahil olduğu " yerel izleme ve yönlendirme servislerinin " oluşturulması
	NEİY gençlere yönelik ilçe ve il dışı iş aramalarını teşvik etmek üzere " İş görüşmeleri finansal desteği " sunulması
	NEİY gençlerin dijital okur-yazarlık becerisinin geliştirilmesi ve dijital kimliklerinin oluşturulması için " dijital profil danışmanlığı " desteği verilmesi
	Kovid-19 pandemisi ile daha da yaygınlaşan uzaktan çalışma ve pasif gelir üretme alanlarına yönlendirme yapılması
	Uzun dönem NEİY statüsündeki gençlerin eğitim ve istihdamını gerçekleştiren işverenlere yönelik " yüksek sosyal etki " ödüllerinin verilmesi, bu yolla sosyal sorumluluk çalışmalarının istihdam içermesinin teşvik edilmesi

Kaynakça / References

- Eurostat. Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and educational attainment level (NEET rates) [yth_empl_160]
- Eurostat. Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [yth_empl_150]
- Eurostat. Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates), [edat_lfse_22]
- Eurostat. Population by sex, age, citizenship and labour status (1 000) [lfsa_pganws]
- Eurostat. Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [edat_lfse_20]
- Eurostat. Young people neither in employment nor in education and training (NEET), by sex and age - annual data [lfsi_neet_a]
- Eurostat. Population by sex, age and educational attainment level (1.000) [lfsa_pgaed]
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu. (2018). *Gençlik Çalışma Grubu Raporu*.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2018). *Orta Vadeli Program (2019-2021)*.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020). *2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı*.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2018). *2019-2023 Strateji Planı*.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2016). *Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi*.
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2019). *2019-2023 Strateji Planı*.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2017). *Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı 2017-2023 Dönemi Eylem Planı*.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2017). *Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) ve Eylem Planları (2017-2023)*.
- T.C. Ail eve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2018). *Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve 2018-2023 Dönemi Eylem Planı*.
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Strateji Geliştirme Dairesi. (2019). *Türkiye İş Kurumu 2019-2023 Dönemi Stratejik Planı*.